

oefening 1

Mijn naam: _____

Markeer de leestekens. Kruis de passende naam aan.

	punt	vraagteken	uitroepteken	komma	dubbele punt	aanhalingstekens
Mijn favoriete sporten zijn voetballen, zwemmen en tennissen.	X			X		
Suske, die in de tuinwijk woont, verhuist naar Nederland.	X			X		
Waar liggen de Canarische Eilanden?		X				
Stop onmiddellijk met dat giechelen!			X			
Joke van Leeuwen zei ooit: 'Ik heb, zolang ik me kan herinneren, altijd schrijfster willen worden.'	X			X	X	X

oefening 2

Vul de ontbrekende leestekens aan.

Elk jaar is er een jeugdboekenweek.

Wat gebeurt er zoal in onze bieb?

Er is van alles: een boekenspel, een tekenwedstrijd, een leesquiz en auteurs op bezoek.

Maak je keuze!

oefening 3

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 73.

Maak van de zin een ...

- vraag: De koning woont in een paleis. Woont de koning in een paleis?

- mededeling: Hebben die mensen iets te vieren? Die mensen hebben iets te vieren.

- bevel: Voor een rood licht moet je stoppen. Stop voor een rood licht. of !

oefening 1

Zoek in de tekst. Noteer wat het onderstreepte woord betekent. Je vindt het in de zinnen voor deze zin.

Daarom benoemde de volgende koning mij tot zijn eigen koetsier.

Daarom = Omdat niemand zo goed met de paarden kon opschieten als ik.

Ik was eraan verslaafd.

eraan = aan Rode Neuzen

Het gebeurde toen ik de koning naar een grote tentoonstelling moest brengen.

Het gebeurde toen ik Zijne Majesteit naar de Nationale Tentoonstelling moest brengen.

Het = Zoen de koning uit de koets stapte, hingen er drie platgezeten Rode Neuzen op zijn jas.

Ik kon het gewoon niet laten.

het = Rode Neuzen eten

En je moet daarmee doorgaan, tot ik de vloek ophef!

daarmee = elke nacht, tussen 0.54 en 1.54 uur, een zak Rode Neuzen leegeten

We waren het allebei zo gewend.

We = de koninklijke lakei en ik (= Bonifaas)

het = Elke nacht, tussen 0.54 en 1.54 uur, bracht de lakei Rode Neuzen die Bonifaas moest opeten.

oefening 2

Kies twee woorden uit de tekst. Zoek ze op in je woordenboek en schrijf de betekenis op.

oefening 3

**Kruis aan. Wat kan echt gebeurd zijn (werkelijkheid)?
Wat is verzonnen (fantasie)?**

	Dit kan. (werkelijkheid)	Dit kan niet. (fantasie)
Ik werd knecht in de koninklijke stallen.	X	
De koning benoemde mij tot koetsier.	X	
In drukke straten met veel volk kon ik de paarden rustig houden.	X	
Drie platgezeten Rode Neuzen hingen aan de jas van de koning.		X
Ik vergat de koning op te halen in Sint-Niklaas.	X	
De koning vervloekt Bonifaas.		X
De nieuwe koning reed meestal met een auto.	X	
De snoepfabriek zond een bloemenkrans versierd met rode neuzen.		X

oefening 4

**'In 1937 overleed ik, 98 jaren oud.' Wat is er raar aan deze zin?
Noteer.**

*Je kunt niet meer schrijven, als je overleden bent.
'Ik overleed.' schrijven is dan wel bijzonder.
(Het is dus een 'spook'.)*

oefening 5

**Even rekenen in de taalles. Noteer bij welke koning het is
gebeurd.**

Leopold I: 1831 tot 1865
Leopold II: 1865 tot 1909
Albert I: 1909 tot 1934
Leopold III: 1934 tot 1950
Boudewijn I: 1950 tot 1993
Albert II: 1993 tot 2013
Filip: 2013 -

Bonifaas werd knecht in de koninklijke stallen.

Leopold I

Bonifaas werd koetsier van de koning.

Leopold II

De koning reed met de wagen.

Albert

tekstsoort *De geschiedenis van Bonifaas*: *verzonnen tekst*,
verhaal

	Wie is de boodschapper?	Wie is de ontvanger?	Wat is de boodschap?	Hoe klinkt de boodschap?
1	moeder	Jochen	straf	boos
2	Elien	Sarah	uitnodiging	vrijlijk, enthousiast
3	leraar	leerlingen	uitleg	neutraal, strak
4	vader	Karen	troost	troostend, meelevend
5	agent	jongen	terechtwijzing, opmerking	bevelend, bestraffend
6	kind	voorbijganger	vraag	wat hulpeloos, vragend
7	verkoopster	koper (kind)	vraag	hulpvaardig
8	leider	kinderen, spelers	uitleg over spel	enthousiast, duidelijk
9	oma	Fien	beloning	aanmoedigend, trots
10	trainer	speelsters, ploeg	gelukwensen	trots, aanmoedigend, enthousiast

oefening 1

Kleur de keerwoorden oranje en de spiegelwoorden blauw.

Mijn broer **Otto** lust **melk**.

De **netten** van de vissers zijn **leeg**.

Mijn **neven** hebben een **peer** in hun **pap**.

De **non** **klom** op de **tak**.

De **poes** heeft **neten** in haar pels.

oefening 2

Maak een keerwoord met deze letters.

a a d d = *daad* e e n n = *neen*

e e l l p = *lepel* k k o o = *kook*

e e n n g = *negen* o o t r r = *rotor*

oefening 3

Maak met deze letters een woord en zijn spiegelwoord.

a a p r = *raap* en *paar*

a s p = *sap* en *pas*

e e p r = *peer* en *reep*

o o r k = *koor* en *rook*

n s e e = *eens* en *snee*

oefening 4

Maak een ander woord met de letters van deze woorden.

kruip = *pruik* egel = *lege, gele, leeg, geel*

leest = *steel* rest = *ster, erts*

boord = *brood* spatel = *stapel*

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 49. Gebruik je woordenboek!

Uit Het Belangrijke Nieuws

Slaande ruzie na ongeval

Zaterdagmorgen 3 februari gebeurde rond 8 uur een ongeval op de hoek van de Kloosterstraat en de Heidebloemlaan in Hasselt. Een 23-jarige man kwam met zijn rode sportwagen met een hoge snelheid aangereden aan het kruispunt. Een vrouw van 42 jaar kwam met haar wagen van rechts. De man gaf geen voorrang en reed de wagen van de vrouw aan in de flank. Beide voertuigen werden zwaar beschadigd. Niemand was gewond geraakt. Maar de man was zo boos dat hij de vrouw enkele rake klappen gaf. Voorbijgangers konden de man overheesteren en haalden er de politie bij.

Proces-verbaal van de politie van Hasselt

nr. 413

Datum: 3 februari

Tijdstip: 8 uur

Plaats: op de hoek van de Kloosterstraat en de Heidebloemlaan

Wie? 23-jarige man en een vrouw van 42 jaar

br. Wat is er gebeurd? Rond 8 uur gebeurde er een ongeval met twee wagens. De man van de ene wagen was boos. Hij gaf de vrouw van de andere wagen enkele klappen.

br. Oorzaak: Een man gaf geen voorrang en reed de wagen van een vrouw aan in de flank. De man werd boos.

br. Gevolg: Beide wagens zijn zwaar beschadigd, maar niemand raakte gewond. De man werd overheesterd en de politie kwam erbij.

oefening 1

Zet een kruisje in het passende vakje.

	Dit kan ik alleen uitbeelden, zonder iets of iemand.	Ik heb iets of iemand nodig om dit uit te beelden.
Ik gil ontzettend hard.	X	
Tom knijpt in de staart van de ezel.		X
De vissers halen een karper uit de sloot.		X
De kikker zwemt in de sloot.	X	
Ik deel de knikkers met mijn vriendinnen.		X
Jens en Lucas wonnen een vislijn met de tombola.		X

oefening 2

Verdeel in zinsdelen. Schrap de zinsdelen die niet strikt noodzakelijk zijn voor een goede boodschap.

We/~~strooien~~/het graszaad/~~morgen~~/in de tuin van Louka.

De sneeuw/~~valt~~/in dikke vlokken/~~neer~~.

~~Volgende week~~/~~verdelen~~/we/~~de leesboeken~~/in de klas.

We/~~lachen~~/~~heel~~ luid.

De stroper/~~vangt~~/een haas/~~in de tuin van onze buurman~~.

oefening 3

Vul verder aan met eigen voorbeelden.

deze werkwoorden kan ik alleen uitbeelden	voor deze werkwoorden heb ik iets of iemand nodig
liggen	verkopen
dromen	dragen
<i>roepen</i>	<i>zoeken</i>
<i>wandelen</i>	<i>vangen</i>
<i>schrijven</i>	<i>krijgen</i>

bv.

Raadpleeg ook je alfabeestje op pagina 70.

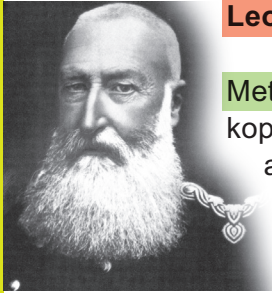

Ons koningshuis

Leopold I, de eerste koning der Belgen

Op 21 juli (sindsdien onze nationale feestdag) 1831 legde Leopold I de eed af als eerste koning van België. Toen ons land onafhankelijk werd van Nederland, gingen de leiders van het 'nieuwe' België op zoek naar een koning. Hun zoektocht leidde hen naar de Duitse prins Leopold van Saksen-Coburg-Gotha. Na enige aarzeling aanvaarde de 40-jarige Leopold de kroon. België had een koning.

Leopold II, de koning met de baard

Met zijn lange baard was Leopold II een opvallend figuur. Hij had een wat stuurse, koppige blik. En dat is niet toevallig, want Leopold II was geen gewone man. Hij zag alles groot. Zo wilde hij zijn 'kleine' België in het buitenland meer aanzien geven. Hij zorgde ervoor dat België, net als veel andere Europese landen in die tijd, een eigen kolonie kreeg. Leopold II wordt ook wel eens de koning-bouwer genoemd, omdat hij in veel steden grootse bouwprojecten opstartte.

- 1 Markeer de titel van de tekst in het geel.
- 2 Markeer de tussentitels van de tekst in het rood.
- 3 Markeer de eerste zin na elke tussentitel in het groen.

thema van de tekst: *Ons koningshuis*

alinea 1

thema *Leopold I, de eerste koning der Belgen*

hoofdgedachte *Op 21 juli 1831 legde Leopold I de eed af als eerste koning van België.*

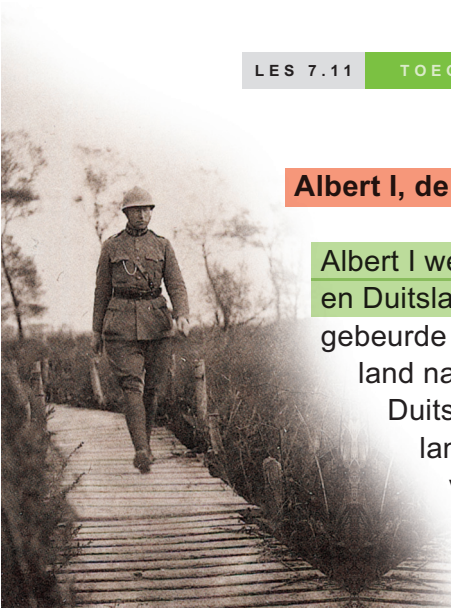
belangrijke woorden *Duitse prins Leopold van Saksen-Coburg-Gotha*
40-jarige

alinea 2

thema *Leopold II, de koning met de baard*

hoofdgedachte *Met zijn lange baard was Leopold II een opvallend figuur.*

belangrijke woorden *zag alles groot en wilde meer aanzien*
zorgde ervoor dat België een kolonie kreeg
koning-bouwer

Albert I, de koning-soldaat

Albert I werd koning in een tijd waarin machtige Europese landen, zoals Frankrijk en Duitsland, voortdurend met elkaar overhoop lagen. Wat iedereen vreesde, gebeurde in 1914. Duitsland verklaarde de oorlog aan Frankrijk en wilde door ons land naar de zuiderburen oprukken. De Belgische regering weigerde het Duitse leger de toegang tot ons grondgebied. Daarop vielen de Duitsers ons land binnen. Het Belgische leger trok zich terug achter de IJzer. De legers van andere landen kwamen ons te hulp. Samen hielden we vier jaar stand. Tijdens de Eerste Wereldoorlog (1914 - 1918) was Albert I opperbevelhebber van het leger. Op het einde van de oorlog werd hij dan ook ingehaald als een grote held.

Leopold III, voor of tegen?

In 1934 verongelukte Albert I op de rotsen van Marche-les-Dames.

Zijn oudste zoon Leopold volgde hem op. Opnieuw dreigde er oorlog in Europa. Net als tijdens de Eerste Wereldoorlog vielen de Duitsers ons land binnen. Het Belgische leger bood achttien dagen weerstand, maar moest zich uiteindelijk toch overgeven. De Belgische regering vluchtte naar Frankrijk, terwijl de koning in België bleef. Na afloop van de Tweede Wereldoorlog (1940 - 1945) waren de Belgen het er niet over eens of Leopold III koning mocht blijven of niet. Sommigen noemden hem een verrader, omdat hij zich had overgegeven. Anderen vonden hem juist moedig, omdat hij niet was gevlucht. Pas in 1950 werd die 'koningskwestie' opgelost: Leopold III trad af als koning.

alinea 3

thema

Albert I, de koning-soldaat

hoofdgedachte

Albert I werd koning in een tijd waarin machtige Europese landen voortdurend met elkaar overhoop lagen.

belangrijke woorden

*1914: oorlog tussen Duitsland en Frankrijk
Albert opperbevelhebber van het leger
na de oorlog een held*

alinea 4

thema

Leopold III, voor of tegen?

hoofdgedachte

De Belgen waren het er niet over eens of Leopold III koning mocht blijven of niet.

belangrijke woorden

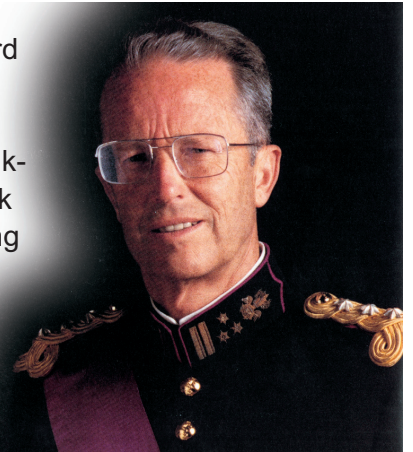
*koning tijdens Tweede Wereldoorlog
regering vluchtte, koning bleef in België
trad af als koning*

Boudewijn I, wijs en vriendelijk, maar vooral bescheiden

Als twintigjarige nam Boudewijn de koninklijke taak van zijn vader over.

In de ruim veertig jaar dat hij koning was, bleef ons land gelukkig gespaard van oorlog. Integendeel, na de Tweede Wereldoorlog en vooral na 1960 was België een welvarend land, waar bijna iedereen het goed had. Toch had Boudewijn het niet altijd gemakkelijk. Zo zorgde de onafhankelijkheid van de Belgische kolonie Kongo in 1960 voor heel wat spanning. Ook de voortdurende onenigheid tussen Walen en Vlamingen baarde de koning zorgen. Boudewijn stierf in 1993, toen hij op vakantie was in Spanje. Het nieuws ging als een schokgolf door ons land. Mensen kwamen in grote drommen naar Brussel om de koning een laatste groet te brengen. Boudewijn was tijdens zijn leven eerder een onopvallende vorst. Na zijn dood bleef hij door vele Belgen geliefd.

Albert II, een waardige opvolger voor zijn broer

De dood van Boudewijn was totaal onverwacht. Even was het zelfs onduidelijk wie hem zou opvolgen. Het werd uiteindelijk zijn 'jongere' broer Albert, toen ook al zestig. Albert had jarenlang in de schaduw van zijn broer geleefd. Nu kwam hij alsnog op de troon.

Verrassend snel leefde hij zich in zijn nieuwe rol in. Het leek alsof hij altijd al koning was geweest. Zijn blij karakter heeft hem daar ongetwijfeld bij geholpen.

alinea 5

thema *Boudewijn I, wijs en vriendelijk, maar vooral bescheiden*

hoofdgedachte *Als 20-jarige nam Boudewijn de koninklijke taak van zijn vader over.*

belangrijke woorden *land gespaard van oorlog, welvarend*

geen kolonie meer

spanningen tussen Vlamingen en Walen

erg geliefd bij de mensen

alinea 6

thema *Albert II, een waardige opvolger voor zijn broer*

hoofdgedachte *Verrassend snel leefde hij zich in zijn rol in.*

belangrijke woorden *was al 60 toen hij koning werd*

blij karakter

Koning Filip, voorbereid op het koningschap

Koning Albert II kondigde op 3 juli 2013 aan dat hij vrijwillig afstand doet van zijn troon.

In zijn toespraak haalde hij zijn leeftijd en zijn zwakke gezondheid aan als belangrijkste redenen. Als kroonprins werd zijn zoon Filip jarenlang goed voorbereid om de taak van zijn vader over te nemen.

Op 21 juli 2013 werd hij ingehuldigd als de zevende koning van België. Koningin Mathilde, prinses Elisabeth, prins Gabriël, prins Emmanuel en prinses Eléonore vierden mee.

En de toekomst? Sinds 1993 zijn ook vrouwen troonopvolger. Prinses Elisabeth kan zo onze eerste koningin worden.

© Belga

alinea 7

thema Koning Filip, voorbereid op het koningschap

hoofdgedachte Als kroonprins werd zijn zoon Filip jarenlang goed voorbereid om de taak van zijn vader over te nemen.

belangrijke woorden Sinds 1993 vrouwen ook troonopvolger
Prinses Elisabeth eerste koningin?

De titel en de tussentitels van een tekst geven vaak **het thema** van de tekst aan. In de eerste zin van een stuk tekst staat vaak **de hoofdgedachte** van de tekst. **De belangrijke woorden** duiden andere belangrijke informatie aan.

tekstsoort *Ons koningshuis*: zakelijke tekst, tekst om te leren

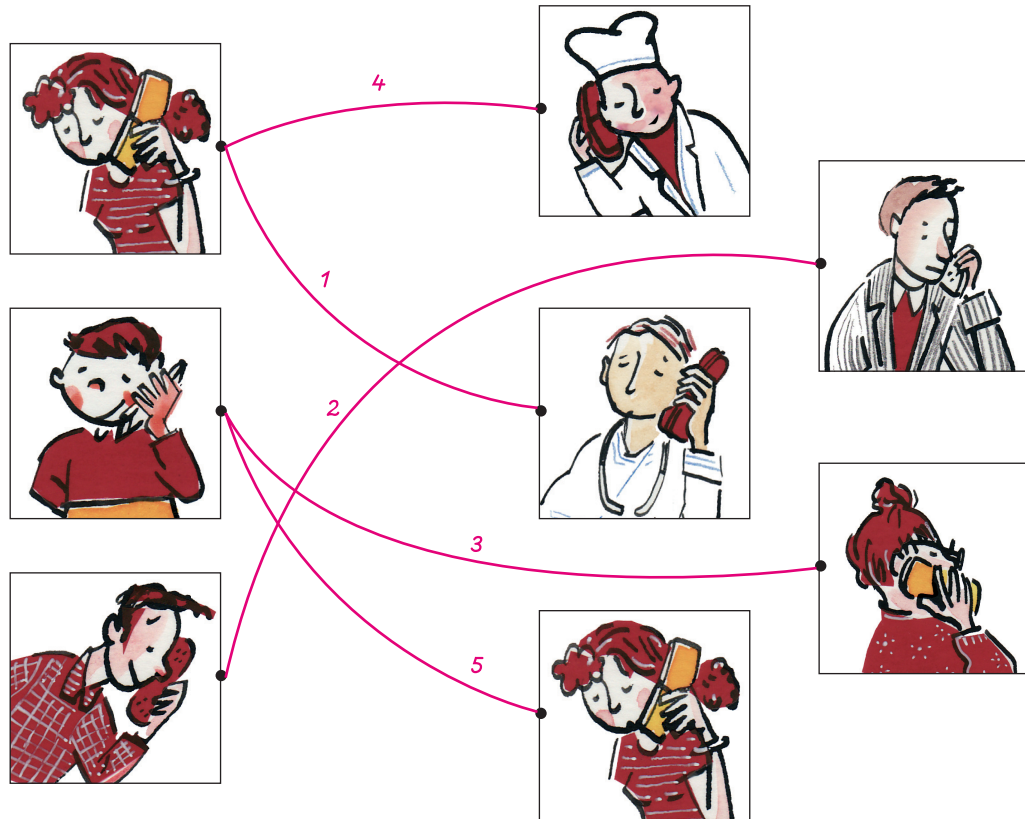
oefening 1

Welke fles(sen) hoorde je?

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

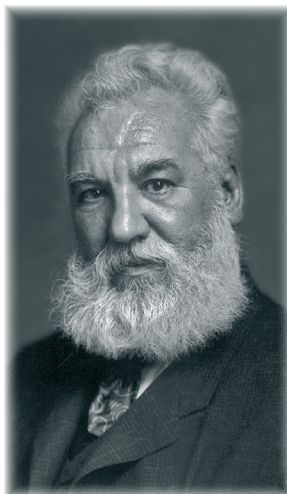
oefening 2

Maak de juiste verbinding. Trek een lijn en zet er het nummer van de opdracht bij.

oefening 3

Vul aan.

Identiteitskaart Alexander Graham Bell

- Schots uitvinder en wetenschapper
- geboren 3 maart 1847
- gestorven 2 augustus 1922
- wordt beschouwd als de uitvinder van de telefoon
- zo wordt de menselijke stem omgezet in elektrische trillingen

oefening 1

Orden deze woorden in het schema. Zet het passende woord bovenaan.

meubel, stoel, bediende, cake, Gent, beroep, bakker, bed, taart, Brugge, stad, wafel, leraar, kleerkast, Antwerpen, gebak

<i>meubel</i>	<i>beroep</i>	<i>stad</i>	<i>gebak</i>
<i>stoel</i>	<i>bediende</i>	<i>Gent</i>	<i>cake</i>
<i>bed</i>	<i>bakker</i>	<i>Brugge</i>	<i>taart</i>
<i>kleerkast</i>	<i>leraar</i>	<i>Antwerpen</i>	<i>wafel</i>

oefening 2

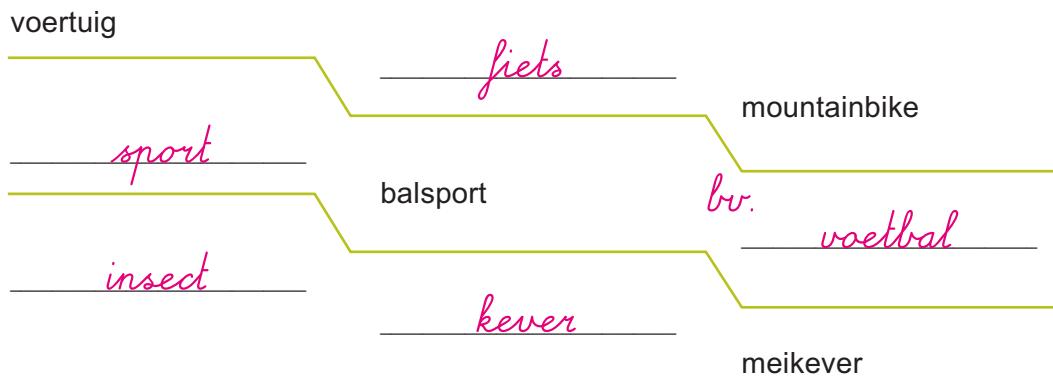
Vul het schema aan met eigen voorbeelden.

bv.

plant(en)		dier(en)	
bloem(en)	boom (bomen)	vis(sen)	vogel(s)
<i>roos</i>	<i>eik</i>	<i>goudvis</i>	<i>merel</i>
<i>tulp</i>	<i>beuk</i>	<i>karper</i>	<i>mus</i>

oefening 3

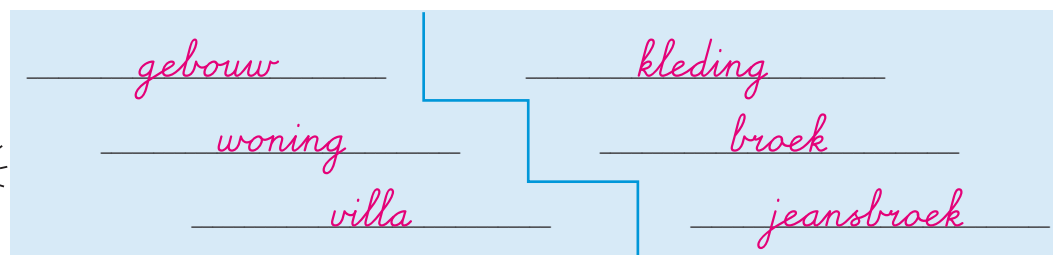
Vervolledig de woordtrappen.

oefening 4

bv.

Bedenk zelf twee woordtrappen.

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 58 en je woordenboek!

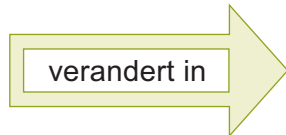

oefening 1

De schrijver zegt het met mooie woorden. Noteer waarin het verandert. Let op: schrijf alle zinnen op!

Eerst was het niet groter dan een klein groen bobbeltje.

Nu was het helderrood en zo groot als een vuist. Een levende bal vol water en suikers, met zoet, sappig vruchtvlies en bittere zaden, en dat alles gehuld in een wasachtige huid. Een appel.

oefening 2

De schrijver zegt het met mooie woorden. Zoek in de tekst.

lange haren : schouderlange haren
 een gladde huid : een wasachtige huid
 een fris windje : een koel briesje
 de dunne tak : de slanke tak
 slimme hoofd : pietere hersenpan

Losgerukt door een onzichtbare kracht, viel de appel naar beneden.

suisde

Hij viel langs de ruisende bladeren en viel op Isaacs pietere hersenpan.

tuimelde stuitende

'Isaac!', riep zijn moeder nu boos.

gilde

oefening 3

Vul de tabel aan.

doel (Wat wil je bereiken?)	middel (Wat moet je daarvoor doen?)
Ik wil dat een tollend ei stopt met tollen, als ik er mijn vinger op leg.	<i>Ik gebruik een hardgekookt ei.</i>
Ik wil de warmte van een elastiek tegen mijn gezicht voelen.	<i>Ik rek het elastiek snel uit en houd het dan tegen mijn gezicht.</i>
Ik wil de deur met een vinger dichtduwen.	<i>Ik zet mijn vinger ver van de scharnieren.</i>

oefening 4

Ben jij de nieuwe Newton? Kruis aan wat bij jou past.

	ja	nee
Ik lees liever de tekst over Isaac Newton dan de beschrijving van de proefjes.		
Ik hou wel van woorden als hefboom, kracht, traagheid ...		
Ik begrijp de proefjes onmiddellijk.		
Ik wil de proefjes onmiddellijk uitvoeren.		
Ik ga op zoek naar een boek met nog meer proefjes.		

Wat denk je? Word jij straks een wetenschapper zoals Isaac? Verklaar.

tekstsoort *De appel en de maan*: *verzonnen tekst*,
verhaal

tekstsoort *Traagheid, Kracht, Hefboom*: *zakelijke tekst*,
tekst om te leren

oefening 1

Vul elke kolom aan met twee voorbeelden uit dit fragment.

Rob Baetens begon te schrijven door zijn dochter Sofie.

Hij schreef al een tiental spannende boeken.

Rob woont in Klein-Sinaai.

Op de plaats van de oude abdij van Boudelo staat nu een houten paneel.

lidwoord	zelfstandig naamwoord	eigenaam	werkwoord	bijvoeglijk naamwoord
<u>een</u>	<u>dochter</u>	<u>Rob</u>	<u>schrijven</u>	<u>spannende</u>
<u>de</u>	<u>boeken</u>	<u>Baetens</u>	<u>begon</u>	<u>oude</u>

plaats, abdij, paneel Sofie, Klein-Sinaai, Boudelo schreef, woont, staat houten

oefening 2

bv.

Vul aan met een woord dat past bij de omschrijving.

een eigenaam van een persoon	<u>Sien</u>
een eigenaam van een plaats	<u>Parijs</u>
een werkwoord in de verleden tijd	ik <u>werkte</u>
een werkwoord in de tegenwoordige tijd	ik <u>lees</u>
een onzijdig zelfstandig naamwoord	<u>boek</u>
een stoffelijk bijvoeglijk naamwoord	<u>houten</u>

oefening 3a

Schrijf de infinitiefvorm van deze werkwoorden.

ik gromde	<u>grommen</u>	hij dronk	<u>drinken</u>
ik waak	<u>waken</u>	zij fietst	<u>fietsen</u>

oefening 3b

Versterk het woord door het bijvoeglijk naamwoord aan te passen.

Jaap heeft een **sterk** paard.

Het paard van Jaap is sterker dan dat van Henk.

Jaap heeft het sterkste paard.

Louka heeft een **leuk** boek.

Het boek van Louka is leuker dan dat van Tania.

Louka heeft het leukste boek van allemaal.

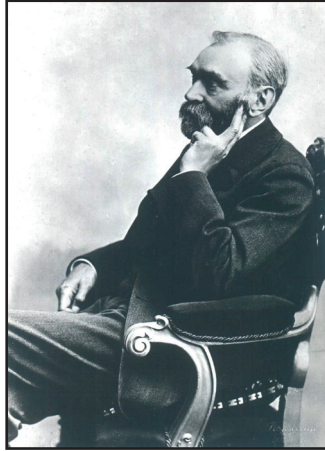
Raadpleeg je alfabeestje op pagina 16, 17, 51, 52, 53 en 54.

oefening
1

Lees de drie teksten. Markeer wat belangrijk is: titels, hoofdgedachtezin, belangrijke woorden.

Alfred Bernhard Nobel, een man met een bewogen leven

bv.

Alfred Bernhard Nobel (21 oktober 1833 – 10 december 1896) was een Zweedse chemicus en industrieel.

Dynamiet, een springstof, is zijn bekendste uitvinding (1867). Dat maakte Alfred Nobel schatrijk. In zijn testament schreef hij een wel heel bijzondere wens. Hij besliste dat na zijn dood van de rente op zijn geld elk jaar vijf Nobelprijzen moesten worden betaald en uitgereikt. Om dat te organiseren diende men een Nobelstichting op te richten. In zijn testament staat dat de prijzen bestemd zijn voor 'hen die in het afgelopen jaar aan de mensheid het grootste nut hebben verschaft'.

Alfred werd geboren als derde zoon van Immanuel Nobel (1801-1872) in Stockholm. Op jonge leeftijd verhuisde hij samen met zijn ouders naar Sint-Petersburg in Rusland. Daar begon zijn vader een machinefabriek. Die draaide goed en vader Nobel kon zijn kinderen laten studeren bij de beste leraren. Zo ook Alfred. Hij studeerde niet alleen scheikunde en fysica, maar sprak ook vlot vijf talen.

Door problemen met hun Russische fabriek keerde Alfred in 1863 samen met zijn vader terug naar Zweden. Vanaf dan bestudeerde hij allerlei explosieve materialen. Zo zocht hij naar een veilige manier om het zeer krachtige 'nitroglycerine' te gebruiken als springstof. Dat was een gevaarlijke zoektocht. Er gebeurden verschillende ongelukken in de fabriek van de familie Nobel. Een rampzalige explosie doodde in 1864 Alfreds jongere broer Emil Nobel en een aantal werklui. Uiteindelijk ontdekte hij toch wat hij zocht. Hij voegde een ander product bij de nitroglycerine en verkreeg zo de nieuwe springstof dynamiet.

Alfred Nobel ligt begraven in Stockholm.

naar Wikipedia, internetencyclopedie

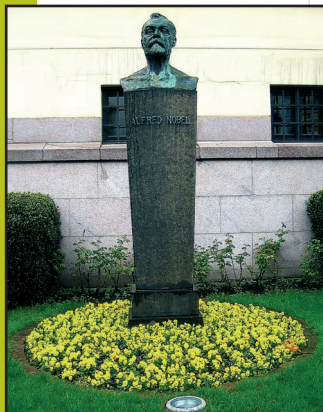

Alfred Nobel: uitvinder, zakenman en man van de vrede?

bv.

Succes als zakenman

Alfred Nobel (1833 - 1896) was een Zweedse wetenschapper, uitvinder en zakenman. Hij is bekend geworden door de naar hem genoemde prijs en ook als uitvinder van het dynamiet. Daarnaast staan er nog honderden andere uitvindingen op naam van Nobel. In zaken was hij enorm succesvol en werd schatrijk.

Testament

In zijn testament bepaalde Nobel dat de rente van zijn kapitaal (nu ongeveer 500 miljoen euro) na zijn dood elk jaar in vijf gelijke delen zou moeten worden verdeeld. Dat werden de beroemde Nobelprijzen. Daarmee worden mensen beloond die belangrijk zijn geweest voor de natuurkunde, de scheikunde, de geneeskunde, de literatuur en de vrede in de wereld.

Nobel als uitvinder

Alfred Nobel staat bekend als de uitvinder van het dynamiet. Toch heeft hij niet het belangrijkste ingrediënt van dynamiet – nitroglycerine – uitgevonden. Hij vond wel een manier om van die stof een hanteerbare springstof te maken.

Nitroglycerine is van zichzelf uiterst ontvlambaar. Dat maakt het spul tot een onvoorspelbaar en dus onbetrouwbaar goedje. Alfred Nobel ontdekte dat wanneer je het mengde met een andere stof, kiezelgoer, nitroglycerine minder explosief en dus makkelijker te gebruiken was. Het veranderde ook van een vloeistof in een vaste stof. Zo kon je er dynamietstaven van maken. En dat was handig voor arbeiders die in een mijn of bij bouwwerken een rotsblok wilden laten springen. Ze boorden een gat, stopten er een dynamietstaaf in en lieten die ontploffen.

Slaghoedje

Het mengsel van drie delen nitroglycerine plus een deel kiezelgoer noemde Nobel dynamiet. Naast het dynamiet ontwikkelde Nobel ook nog het slaghoedje. Dat is een klein hulsje met een ander ontvlambaar product: knalkwik. Wanneer je dat knalkwik ontsteekt, is dat voldoende om vervolgens het dynamiet te laten ontploffen. Na die uitvindingen richtte Nobel springstoffabrieken op, eerst in Zweden, later in vele andere landen. Zijn staven dynamiet werden overal in de wereld gebruikt in mijnen, om tunnels te graven of rotsblokken op te blazen bij bouwwerken. Zo werd hij miljonair.

10 december

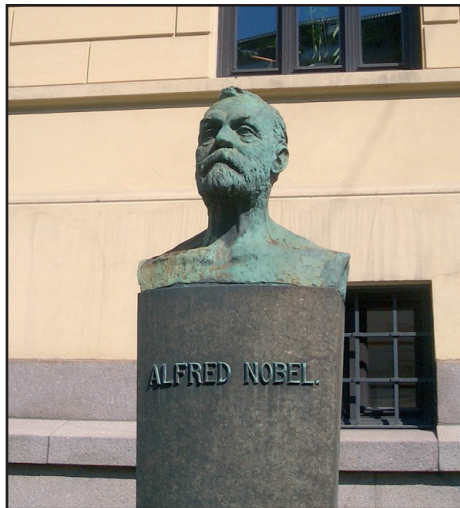
In 1891 vestigde Nobel zich in San Remo, Italië. Hij bleef daar experimenteren met allerlei springstoffen. Op 10 december 1896 stierf Nobel daar aan een hersenbloeding. Op zijn sterfdag worden jaarlijks de Nobelprijzen uitgereikt.

vrij naar Schooltv TELEAC/NOT

Wapenfabrikant met een slecht geweten

bv.

Alfred Nobel (1833 - 1896) is de uitvinder van het dynamiet en andere explosieven. Hij wordt er schatrijk door. Maar hij krijgt er ook een slecht geweten van, omdat zijn uitvinding ook wordt gebruikt om mensen en dingen te vernietigen. En daarom bedenkt hij zijn Nobelprijzen.

Alfred Bernhard Nobel wordt in 1833 geboren in Stockholm als zoon van een Zweedse uitvinder en ondernemer, Immanuel Nobel. Nadat zijn bedrijf in 1837 failliet gaat, vlucht zijn vader naar Sint-Petersburg in Rusland.

Daar start hij een nieuwe onderneming die goed loopt. Vader Nobel kan zo zijn vier zonen privélessen laten volgen bij grote Russische geleerden. Alfred krijgt les in literatuur, filosofie, wiskunde, natuurkunde en scheikunde. Hij studeert ook een jaar in Parijs en trekt naar Amerika. Wanneer zijn vader ook in Rusland problemen krijgt met zijn bedrijf, keert hij samen met hem terug naar Zweden.

Daar experimenteert Alfred Nobel in het nieuwe bedrijf van zijn pa met een pas ontdekte, explosieve vloeistof: nitroglycerine. Bij Nobels zoektocht naar een veilige manier om nitroglycerine te ontsteken ontploft de hele fabriek. Er komen vijf mensen om het leven, onder wie Alfreds 21-jarige broer Emil. Maar Alfred Nobel zet zijn onderzoek verder. Hij ontdekt een gesteente dat, gemengd met de nitroglycerine, een betrouwbare explosieve stof geeft. Daarbij vindt hij ook een manier om de stof veilig te laten ontploffen. Nobel noemt zijn uitvinding dynamiet, naar het Griekse dynamis, dat kracht betekent. Hij maakt er fortuin mee. Binnen enkele jaren is dynamiet het meest gebruikte explosief ter wereld. Het wordt gebruikt bij de aanleg van spoorwegen, havens, bruggen, wegen, mijnen en tunnels.

In 1876 koopt de inmiddels steenrijke Nobel een groot huis in het centrum van Parijs, waar hij het grootste deel van zijn verdere leven blijft wonen. Nobel is nooit getrouwd en heeft een ongelukkig liefdesleven. Ongelukkig stelt hij vast: 'Mijn enige wens is mij in te zetten voor mijn werk en de wetenschap. Ik zie alle vrouwen – jong en oud – als hinderlijke indringers die mijn tijd stelen.'

In 1895, een jaar voor zijn dood, schrijft hij zijn testament. Daarin beslist hij dat een deel van zijn erfenis na zijn dood moet gaan naar personen die 'de grootste verdienste voor de mensheid' hebben geleverd op het gebied van natuurkunde, scheikunde, geneeskunde, literatuur en vrede. Dat is meteen de geboorte van de beroemde Nobelprijzen die elk jaar worden uitgereikt.

Pas in 1901 worden de eerste Nobelprijzen uitgereikt, omdat het zo lang duurde voor zijn familie akkoord ging met de speciale wens in zijn testament. De uitreiking gebeurt sindsdien altijd op 10 december, de dag waarop Alfred Nobel op 63-jarige leeftijd in San Remo in Italië overleed aan een hersenbloeding.

vrij naar NRC Handelsblad Scholieren

het Nobel Vredescentrum

Alfred Nobel

uitreiking van de Nobelprijzen

oefening 1

Trek een schuine streep tussen de zinsdelen.
Kleur de woorden in de zinsdelen die ons iets meer zeggen over het onderwerp **blauw**.

- 1 Myriam/is/een echte weetaal.
- 2 Geert/stampte/met een stok/op de vloer van de put.
- 3 Die kelder/is/bijzonder.
- 4 Ik/zie/een patroon van uitsparingen in de muur.
- 5 Hij/tast/voorzichtig/in de bovenste holte.
- 6 Geert/wordt/zenuwachtig.

oefening 2

Orden de nummers uit oefening 1 in deze kolommen.

Woorden die zeggen ...	
wat het onderwerp doet of overkomt	wie, wat of hoe het onderwerp is of wordt
2, 4, 5	1, 3, 6

oefening 3

Kleur het werkwoord of de werkwoordgroep die zegt wat het onderwerp doet of overkomt **blauw**.
Kleur de woorden die zeggen wie, wat of hoe het onderwerp is **oranje**.

Sandra / wordt / uit de gymzaal / gedragen.

Sandra / is / een keurturnster.

Volgend jaar / word / ik / tenniskampioen.

Die sprong / wordt / door de jury / goedgekeurd.

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 65.

De dag van de geleerden

Charles Darwin (1809 – 1882)

Twee vragen hielden de Britse geleerde Charles Darwin zijn levenswerk bezig:

- Hoe komt het dat er in de natuur zo veel verschillende soorten planten en dieren zijn?
- En waarom zien ze eruit zoals ze eruitzien?

In de tijd van Darwin hadden de mensen weinig moeite om te antwoorden op die moeilijke vragen.

Ze waren er zeker van dat God de natuur had geschapen zoals ze was. Zij vonden het ongehoord om daaraan te twijfelen. Toch deed Charles Darwin dat. Zo vond hij het vreemd dat er fossielen bestonden met afdrucken van planten en dieren die waren uitgestorven of er na lange tijd anders waren gaan uitzien. Darwin reisde de wereld rond en bestudeerde overal waar hij kwam de planten en dieren. Het duurde

meer dan 20 jaar voor hij zijn ideeën neerschreef in drie boeken. In zijn eerste boek schreef Darwin dat alle dier- en plantensoorten geleidelijk zijn ontstaan. Die ontwikkeling duurde miljoenen jaren.

In al die tijd zijn dieren en planten veranderd en geëvolueerd tot wat ze nu zijn. In zijn tweede boek toonde hij aan dat tijdens die lange geschiedenis het dier dat het best was aangepast aan zijn omgeving het meeste kans had om te overleven.

In zijn laatste boek durfde hij het aan om te schrijven dat mensen en mensapen dezelfde voorouders hebben.

- 1 Markeer de titel van de tekst in het geel.
- 2 Markeer de tussentitels van de tekst in het rood.
- 3 Markeer de eerste zin na elke tussentitel in het groen.

bv.

thema van de tekst: Grote geleerden

alinea 1

thema Charles Darwin (1809-1882)

hoofdgedachte Twee vragen hielden de Britse geleerde Charles Darwin zijn hele leven lang bezig.

- Hoe komt het dat er in de natuur zo veel verschillende soorten planten en dieren zijn?
- En waarom zien ze eruit zoals ze eruitzien?

belangrijke woorden - mensen waren zeker dat God de natuur had geschapen

- Darwin twijfelde

- vond het vreemd: fossielen van dieren en planten die uitgestorven waren of er anders waren gaan uitzien

- de wereld rond bestudeerde hij planten en dieren

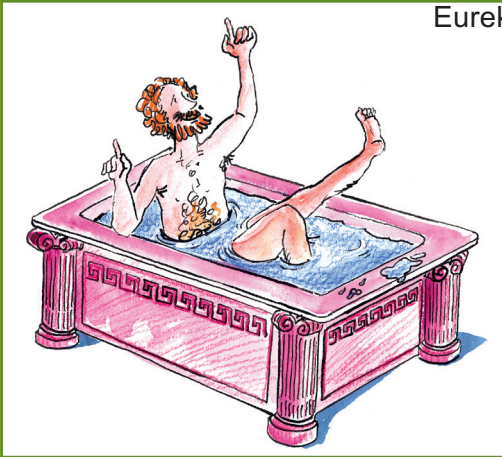
- boek 1: alle dier- en plantensoorten zijn geleidelijk ontstaan (miljoenen jaren)

- boek 2: het dier dat het best is aangepast aan zijn omgeving, heeft de meeste kans om te overleven

- boek 3: mensen en mensapen hebben dezelfde voorouders

Archimedes (287 – 212 voor Christus)

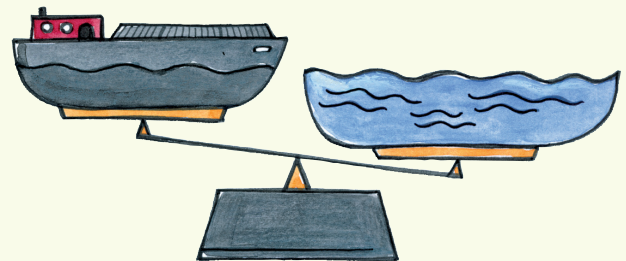
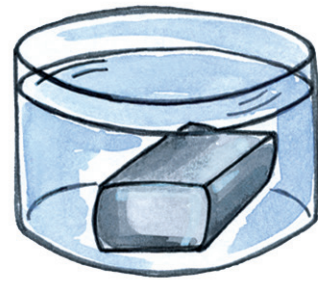
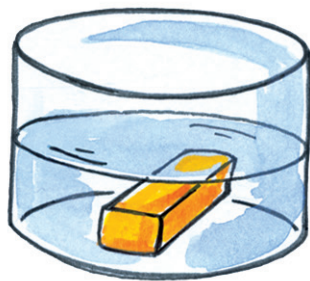
Eureka! Eureka! Ik heb het gevonden! Ik heb het gevonden!

De Griekse geleerde Archimedes was zo opgetogen dat hij uit bad sprong en naakt de straat opliep. Hij had het antwoord gevonden op de vraag die de Griekse koning Hiero hem had gesteld.

De koning had zijn juwelier de opdracht gegeven om een nieuwe kroon te maken. Hij gaf hem daarvoor een grote klomp goud. Maar de koning vertrouwde de juwelier niet en verdacht hem ervan een deel van het goud te hebben gestolen en in de kroon vervangen te hebben door zilver. Dat was immers minder kostbaar. Hiero vroeg zijn hofgeleerde Archimedes dat voor hem uit te zoeken. Archimedes wist dat alle stoffen een eigen 'gewicht' (massa) hebben. Een klomp goud is zwaarder dan een klomp zilver van dezelfde afmetingen. Hij kon de kroon smelten tot een klomp die hij dan kon vergelijken met een klomp

goud van dezelfde afmetingen. Maar dan was de kroon vernield!

Toen Archimedes op een dag in het badhuis een bad nam, dacht hij over dat probleem na. Hij merkte dat het water steeg, toen hij zich in het bad liet zakken. Zijn lichaam 'verplaatste' dus een hoeveelheid water. Hij rende naar huis en begon proeven te doen met gewichten en water. Hij maakte een klomp goud en een klomp zilver met hetzelfde gewicht als de kroon. Hij plaatste het goud, het zilver en de kroon in drie gelijke vaten met evenveel water. De drie voorwerpen wogen evenveel, maar het zilver verplaatste meer water dan het goud. Natuurlijk, want je hebt er meer van nodig voor eenzelfde gewicht. De klomp zilver was dus groter dan de klomp goud. De kroon verplaatste meer water dan het goud, maar minder dan het zilver en was dus gemaakt van goud én zilver. De juwelier had dus bedrog gepleegd.

alinea 2

thema

Archimedes (287-212 voor Christus)

hoofdgedachte

Archimedes had het antwoord gevonden op de vraag die de Griekse koning Hiero hem had gesteld.

belangrijke woorden

- koning Hiero vroeg juwelier om van klomp goud een kroon te maken*
- koning Hiero dacht dat de smid er zilver in verstopt had en goud gestolen had*
- in bad steeg het water, als hij erin ging zitten*
- deed hij ook met een klomp goud, een klomp zilver en de kroon*
- de kroon verplaatste meer water dan de klomp goud, dus zat er zilver in en was de juwelier oneerlijk*

De titel en de tussentitels van een tekst geven vaak **het thema** van de tekst aan. In de eerste zin van een stuk tekst staat vaak **de hoofdgedachte** van de tekst. **De belangrijke woorden** duiden andere belangrijke informatie aan.

tekstsoort *De dag van de geleerden:* *zakelijke tekst*, *tekst om te leren*

oefening 1

Kruis aan wat het best klopt.

Luisterfiche weerbericht VRT 13/3

Vanmorgen aan de kust:

- regen
- schitterend lenteweer
- grijs en nevelig
- bewolkt

Vannacht (= volgende nacht):

- +2°
- 3°
- +2° tot -3°
- 2° tot +3°

Vannacht (= volgende nacht):

- De kwaliteit van de lucht is niet goed: er is veel fijn stof.
- De kwaliteit van de lucht is niet goed: er is weinig fijn stof.
- De kwaliteit van de lucht is goed: er is veel fijn stof.
- De kwaliteit van de lucht is goed: er is weinig fijn stof.

Morgenochtend:

- regen
- in de rest van het land nevel en mist
- aan de kust eerst brede opklaringen
- in de rest van het land brede opklaringen

Zaterdag:

- minder wind uit het westen
- meer wind uit het westen
- meer wind uit het oosten
- minder wind uit het noorden

Luisterfiche weerbericht VRT 20/3

Vanmiddag aan de kust:

- wind
- stormachtig
- weinig wind
- windstil

Vannacht (= volgende nacht):

- aan de kust droog
- elders in het land meestal droog
- elders in het land winterse neerslag
- overall droog

Donderdag in de Ardennen:

- neerslag
- regen
- zon
- opklaringen

Donderdag in Vlaanderen:

- neerslag
- regen
- tijdelijk opklaringen afgewisseld met regen
- veel sneeuw

Vrijdag

- zonnig
- opklaringen
- veel regen
- overall sneeuw

Luisterfiche weerbericht op de radio

Vannacht:

- Bewolking neemt af.
- Bewolking neemt toe.
- Er is geen bewolking.
- Er is af en toe bewolking.

Vannacht:

- Het zal regenen.
- Het kan regenen.
- Het zal niet regenen.
- Het is droog.

Vannacht:

- 3°
- 3° of 8°
- 8°
- 3° tot 8°

Maandag:

- 18°
- 8°
- tot 20°
- 18° tot 20°

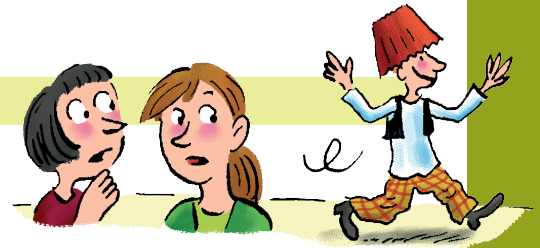
Dinsdag:

- fris
- frisser
- fris en droog
- frisser en droog

oefening 1

Schrijf het woord in de juiste zin.

boog, klappen, getikt, dichter, vlot

Is die niet een beetje van lotje getikt ?

Het vlot dobbert over de golven van de zee.

De schutter spande zijn boog .

Schuif wat dichter . Dan kan iedereen zitten.

De kinderen klappen luid in de handen.

Dat verhaaltje heb je netjes getikt met je computer.

We gingen schuilen onder de boog van de spoorwegbrug.

De agent kreeg een paar rake klappen van de dief.

Die rijmpjes zijn van een jonge dichter .

Wesley kan heel vlot schrijven.

oefening 2

Vul aan met een woord dat (ongeveer) hetzelfde betekent (synoniemen).

Kies uit: pluim, zwoel, smijten, balsem, hof, koord, lopen, begrijpen, vertelling, week.

rennen	<u>lopen</u>	zacht	<u>week</u>
veer	<u>pluim</u>	zalf	<u>balsem</u>
verstaan	<u>begrijpen</u>	tuin	<u>hof</u>
warm	<u>zwoel</u>	touw	<u>koord</u>
gooien	<u>smijten</u>	verhaal	<u>vertelling</u>

oefening 3

Verbind de woorden die het tegengestelde betekenen.

los	alleen
mooi	vast
aandoen	oneven
amateur	uitdoen
antiek	rijk
arm	prof
samen	nacht
vrijlaten	arresteren
dag	lelijk
even	modern

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 59 en je woordenboek!

oefening 1

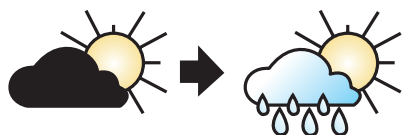
Zoek het op. Noteer of kruis aan. Het cijfer tussen haakjes vertelt in welk deel van het weerbericht je het antwoord kunt vinden.

- Uit welke krant komt dit weerbericht? Gazet van Antwerpen
Van welke dag is het weerbericht? donderdag 10 augustus 2006
Wat is de MAXimumtemperatuur op zondag in België? (1) 20°
In welk werelddeel ligt Nairobi? (2) Afrika
In welke stad is het het warmst in Azië? (2) Bangkok
- Efemeriden is een moeilijk woord. (3) Als je goed kijkt, weet je wat het betekent. Kruis aan.
 - de tijden die vertellen wanneer de zon en de maan opkomen en ondergaan
 - het aantal uren zonneshijn en maneschijn
 - de tijdstippen dat de weerman op de radio het weerbericht voorleest
- Wat betekenen deze symbolen? (4)

- : zonnig
- : licht bewolkt
- : bewolkt
- : buien
- : regen
- : onweer
- : mist

oefening 2

Zeg met je eigen woorden wat de volgende tekening betekent. (1)

De tekening betekent dat het eerst afwisselend bewolkt en zonnig zal zijn en daarna buien afgewisseld met opklaringen.

oefening 3

Vul de tabel aan. (4) Kijk naar het voorbeeld.

land en streek	stad	temperatuur	weersgesteldheid
Frankrijk - noorden	Parijs	23 graden	licht bewolkt
Spanje - binnenland	Madrid	35 graden	zonnig
Italië - Toscane	Firenze	29 graden	licht bewolkt
Kroatië - kust	Split	28 graden	licht bewolkt
Griekenland - eilanden	Korfoe	28 graden	onweer
Nederland - Zeeland	Middelburg	19 graden	buien
Duitsland - noorden	Berlijn	21 graden	buien
Roemenië	Boekarest	25 graden	buien

oefening 4

Zoek de antwoorden in deel 4 van het weerbericht.

Op 10 augustus was de warmste plaats in Frankrijk Montpellier.
Het was daar 31 graden.

Op 10 augustus was de koelste plaats in Italië Bolzano.
Het was daar 24 graden.

Welk weertype kwam niet voor op 10 augustus?

mist

bv. Waar zou jij een zonneklopper naartoe sturen? Antalya in Turkije
Waarom? Het is er zonnig en warm.

bv. Opa Arnold heeft graag mooi weer, maar het mag zeker niet te warm zijn. Wat raad je hem aan? Waarom?

In Normandië is het licht bewolkt en niet te warm.

Waar zou je het liefst op vakantie gaan? Waarom?

tekstsoort Een weerbericht uit de zomervakantie: zakelijke tekst,
informatieve tekst

oefening 1

Omkring in de tekst de woorden die naar een ander woord verwijzen. Trek een pijl naar het woord waarnaar wordt verwezen. Noteer de woorden die niet verwijzen naar een woord in de tekst onderaan. Schrijf erbij wie of wat met dat woordje wordt bedoeld.

Sonja en Gert willen alles weten over het ontstaan van de aarde. Ze zoeken naar boeken in de bieb. De aarde is een oude planeet. Ze heeft een hele geschiedenis achter de rug en is vol leven. Dat maakt haar anders dan bijvoorbeeld Mars en Venus. Vinden jullie dat ook interessant? Juist. Wie vindt dat niet leuk?

(verwijs)woorden die niet verwijzen naar woorden in de tekst	Wie of wat wordt daarmee bedoeld?
<i>jullie</i>	<i>de lezer van de tekst</i>
<i>wie</i>	<i>wie van de lezers</i>

oefening 2

Woorden zijn uit de tekst verdwenen. Vul ze in. Kies uit: ik, ze, hij, ik, mijn, dat, ze, ik, hem.

Lang geleden ontstond de aarde. Ze stond toen vol met uitbarstende vulkanen. Het leven is pas een miljard jaar geleden ontstaan. Dat is al heel lang geleden. Onderzoekers zijn nu op zoek naar sporen van vroeger. Ze speuren in de rotsen en op de zeebodem. Hun vondsten vind je vaak in het museum. Ik houd ervan om daarin rond te neuzen. Volgende week ga ik met mijn oom Bob fossielen zoeken in de Ardennen. Hij is mijn favoriete nonkel. Met hem ga ik graag op verkenning.

oefening 3

Vervang de schuingedrukte woorden door een woord dat ernaar verwijst.

De zeehond heeft een maanman-netjeskop met een snor. *De zeehond* heeft koddige lange wenkbrauwen. Strandvissers vangen soms per ongeluk een bruinvis. *Strandvissers* gebruiken warrelnetten. *Warrelnetten* zijn gevaarlijk voor alle zeezoogdieren. *Zeezoogdieren* blijven dus het best uit de buurt.

De zeehond heeft een maanman-netjeskop met een snor. Hij heeft koddige lange wenkbrauwen. Strandvissers vangen soms per ongeluk een bruinvis. Ze gebruiken warrelnetten. Die zijn gevaarlijk voor alle zeezoogdieren. Ze blijven dus het best uit de buurt.

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 57.

oefening 1

In vuur en vlam

spreekwoord/uitdrukking	betekenis
in vuur en vlam staan	heel enthousiast zijn, verliefd zijn op iets of iemand
olie op het vuur gooien	iets nog erger maken
moord en brand schreeuwen	heel hard zijn ongenoegen uitroepen
water en vuur zijn	elkaars tegengestelde zijn, grote vijanden zijn
de kastanjes uit het vuur halen voor iemand	iets riskants doen om iets op te lossen voor iemand

Vul de uitdrukking aan met een zin of zinsdeel, zodat blijkt dat je de uitdrukking begrijpt.

bv.

- 1 De bestuurder van de vrachtwagen schreeuwde moord en brand, nadat

de auto voor hem bruusk geremd had.

- 2 De broers Rob en Toon zijn water en vuur, omdat *ze vaak*

ruziemaken.

- 3 Papa haalde de kastanjes uit het vuur door *mama voor te*

bereiden op Robbes slechte rapport.

- 4 Je gooit olie op het vuur, als je *ook nog je mening gaat*

zeggen in de discussie tussen die twee.

- 5 Zij staan in vuur en vlam, want *straks komt er een grote*

verrassing.

oefening 1

Trek een schuine streep tussen de zinsdelen.
Kleur het onderwerp **groen** en wat er over het onderwerp wordt gezegd **blauw**. Onderstreep de persoonsvorm dubbel.
Schrap zinsdelen die niet noodzakelijk zijn voor de boodschap van de zin.

Blaffende honden achtereenvolgens ~~soms~~ onze postbodes.

~~Vorige week~~ viel ~~in Amerika~~ een eekhoorn postbode Tina aan.

Het beestje kroop ~~snel~~ op haar rug.

Pluimstaart beet ~~in haar oor~~.

Een dokter verzorgde de wonde ~~in het ziekenhuis~~.

oefening 2

Maak een zin met het zelfstandig naamwoord of het woord dat verwijst als onderwerp en met het werkwoord als persoonsvorm.

bv.

ik - spelen

Ik speel in de tuin met de hond van oma.

Bert en Rika - betalen

Bert en Rika betalen het brood.

hij - antwoorden

Hij antwoordt snel op de vraag van Céline.

oefening 3

Schrijf een w achter de zinnen waarin het werkwoord iets zegt over het onderwerp en kleur het werkwoord **blauw**.
Schrijf een n achter de zinnen waarin een zelfstandig naamwoord of een bijvoeglijk naamwoord iets zegt over het onderwerp en kleur het naamwoord **oranje**.

Onze veldwachter kreeg een nieuwe fiets van de burgemeester.	w
Al die kinderen worden natuurgids .	n
Onze kanarie is kwik en vlug .	n
Morgen geven we al onze boeken terug aan de bibliothecaris.	w
Onze kat klautert vliegensvlug tot in de dakgoot.	w
Morgen wordt het zonnig en warm .	n

**oefening
1****Over leven in de middeleeuwen**

Onze derde Kameleonkrant gaat over de middeleeuwen.

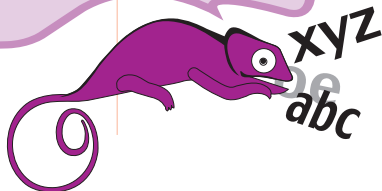
Lees met je groepje de tekst die meester of juf voor je kiest.

Noteer de belangrijkste zaken uit je tekst hieronder.

De titel van mijn tekst: _____

We noteren de belangrijkste zaken.

Straks vertelt iemand van jullie groepje aan de klasgenoten wat jullie belangrijk vonden.

derde cursorische periode

oefening 1

Verbind de woorden die (ongeveer) hetzelfde betekenen.

pienter	•	•	klaar
helder	•	•	slim
vonk	•	•	(lange) rij
sliert	•	•	angstaanjagend
hollen	•	•	vlam
afschrikwekkend	•	•	rennen

oefening 2

Verbind de woorden die het tegengestelde betekenen.

opvallend	•	•	onbekend
duidelijk	•	•	dof
helder	•	•	domkop
weetal	•	•	onopvallend
bekend	•	•	onduidelijk

oefening 3

Vul een passend woord uit de woordenlijst in.

Joke smult van een sappige perzik.

Het is leuk wonen in een welvarend land.

Wat Wibbo daar doet, dat mag niet. Dat is ongehoord.

De wielrenner uit ons dorp is beroemd in heel Europa.

Met dat nieuwe computerspel zullen we nog maandenlang plezier beleven.

oefening 4

Vul een passend zelfstandig naamwoord uit de woordenlijst in.

De koetsier ment de paarden van zijn tweespan.

Water, wijn en bier zijn vloeistoffen.

Pas op! Dat is een steile helling.

Jos weet heel veel. Hij is een weetal.

Die professor is een echte geleerde. Hij vindt soms nieuwe dingen uit.

oefening 5

Noteer het werkwoord dat het best past bij deze woorden of zinnen.

zeggen wat iemand graag hoort

vleien

een rustig dutje doen

indommelen

lelijk schrijven

krabbelen

een bal op de grond doen botsen

stuiten

iets zoeken tussen struiken en bladeren

scharrelen

oefening 6

Kruis de juiste betekenis aan.

Daar heb ik geen verstand van.

Daar ken ik niets van.

Ik heb daar geen zin in.

Daar houd ik niet van.

iemand op de proef stellen

iemand weigeren

uitproberen wat iemand kan of niet

iemand straffen

met vuur spelen

iets gevaarlijks doen

een kampvuur maken

vuurwerk afschieten

water en vuur zijn

een onweer zijn

samen spelen

voortdurend ruziemaken

oefening 7

bv.

Maak vier zinnen met de opgegeven woorden. Raadpleeg je woordenboek.

met het zelfstandig naamwoord (meervoud) **huizen**

In onze straat staan veel hoge huizen.

met het werkwoord **huizen**

In die boom huist een klein vogeltje.

met het zelfstandig naamwoord **vorst**

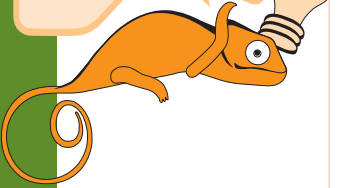
De vorst brengt een bezoek aan onze school.

met het zelfstandig naamwoord **vorst**, maar in een andere betekenis

Veel plantjes kunnen niet goed tegen de vorst.

oefening
1

1

Woordenboek bij
de hand?

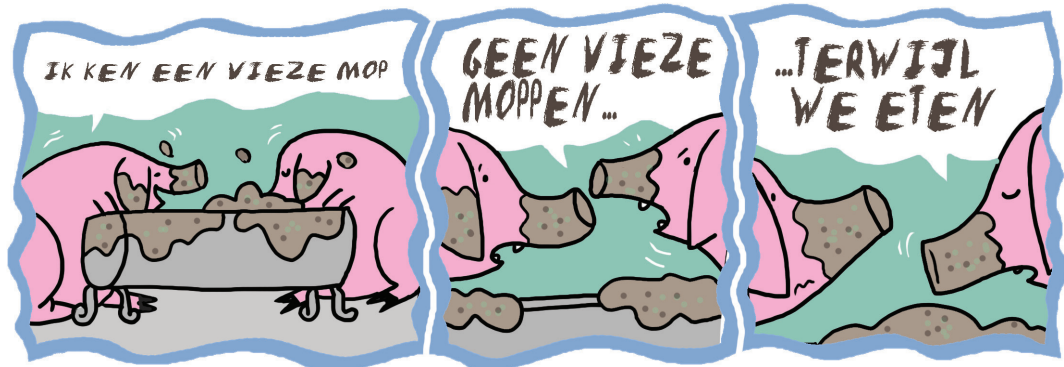
Lees de teksten.

Onzichtbaar

een zucht is onzichtbaar
 net als de wind
 de nacht is onzichtbaar
 als de dag begint
 onzichtbaar zijn de dingen
 die ik kwijt ben
 die ik nooit meer vind
 maar
 met mijn ogen dicht
 zie ik alles
 wat mijn hoofd verzint

Hans en Monique Hagen

2

3

- Soms **klinken** klanken **gelijk**, maar we **schrijven** ze met **andere letters**!

De **b**ijen zoemen in de **w**eide.
 Hij legt zijn **k**lauw op het **g**oud.

De **e**end **l**egt met een **z**ucht een **e**i in haar nest.
 Bij **e**b dreef een **d**op op het strand.
 Ik doe die **b**oodschap na het **v**oetbal.

Een troep mieren kan **v**reselijk **w**riemelen.

Die **s**igaar kost tien euro en tachtig **c**ent.
 De **c**ompetitie begint na **K**erstmis.

ij en ei
 au en ou

g(t) en ch(t)
 b en p
 d en t
 (vooral op het einde van
 een woordstuk of woord)

vr en wr

s en c
 k en c

(uit Alfabeestje 4)

- 4 ... De sporen waren gemakkelijk te volgen en nauwelijks een kwartier oud. Ze reden langs een smaller zandpad dat een tijdje bijna pal naar het westen liep. Weldra werd het bos woester en het pad nauwer. De gendarmen moesten afstijgen en te voet verdergaan. Het bos was hier zompiger, met kleine vennetjes waar jonge wilgen groeiden. ...

(uit *De bende van Jan Praet*, Henri van Daele, Altiora/Averbode)

- 5 Chocolademousse (4 personen)

4 eieren

80 g poedersuiker

100 g pure chocolade

Klop de eierdooiers met 40 g suiker schuimig.

Smelt de chocolade in een warmwaterbad.

Voeg de eierdooiers bij de gesmolten chocolade.

Klop het eiwit stijf met de rest van de suiker en hef het onder het mengsel.

Dien op in afzonderlijke glazen of kommetjes.

(uit *Koken voor elke dag*, KAV-Praktische School/Standaard Uitgeverij)

- 6 ... In de loop van de geschiedenis heeft de mens de natuur meer en meer naar zijn hand gezet. De bevolkingstoename en de opkomst van de industrie vormden een bedreiging voor het natuurschoon. Maar stilaan groeide ook het besef dat mensen de natuur moeten respecteren. Omdat het behoud van de natuur belangrijk is, worden parken aangelegd, natuurgebieden beschermd en bossen aangekocht. ...

(uit *Infoboek Piramide 4B*)

- 7

Aquatina

De unieke onderwaterwereld!

- Beleef hoe haaien hun prooi verslinden.
- Vaar mee met een duikboot.
- Aai een echte rog.
- Ontdek de kleurrijke koraalriffen.

Beleef het avontuur!

Dagelijks open van 9 tot 18 uur.

oefening 2

Zet het nummer van de teksten bij de juiste tekstsoort in het schema.

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 76. Kijk ook eens waaruit de tekst komt, naar de bronvermelding onderaan.

verhaal	4
gedicht	1
informatieve tekst	(6)
uitnodigende tekst (reclame)	7
tekst om te leren	3, (6)
strip	2
instructie	5

oefening 3

Wat is de bedoeling van deze teksten? Noteer het nummer naast de juiste uitspraak.

ontspanning bieden, de lezer amuseren, iets leuks schrijven ...	4
een mooie tekst maken, sfeer scheppen ...	1
informatie geven, uitleg geven ...	6
aanzetten tot kopen, overtuigen ...	7
een tekst om te leren, om te studeren ...	3 (6)
ontspanning bieden, iets op een leuke manier voorstellen ...	2
zeggen hoe je iets moet doen ...	5

oefening 4

Kies zelf een tekstsoort.

Mijn keuze: _____

Voor wie is de tekst bedoeld? Dit is een tekst voor:

Illustreer in dit vakje.

oefening 1

In het verhaal wordt er veel gezegd. We kleurden wat er gezegd wordt. Omkring jij hoe het gezegd wordt?

'Nu mag ik duwen!', zeurt Bram.

Hij trekt aan Ans haar rok. Hij wil zijn zus weg van het winkelwagentje. Ans probeert Bram weg te duwen. Met een hand pakt ze zijn schouder vast. Met de andere houdt ze het winkelwagentje zo ver mogelijk voor zich uit. Bram geeft het niet op. Als een tang omklemmen zijn handjes haar arm.

'Ik wil, ik mag!', roept hij.

Ans beeldt zich in dat alle mensen hen aanstaren. Ze kijkt rond om te zien waar vader is.

'Papa!', roept ze. 'Bram doet het weer. En ik mocht, had je gezegd.'

Vader komt kijken wat er aan de hand is.

'Ach Ans, laat hem toch', zegt papa. 'Je broer is nog zo klein. Wanneer het karretje te vol zit, geeft hij het toch weer aan jou.'

'Ja, zodra het lastig wordt, dan mag ik helpen. Zolang het leuk is, mag ik niets', mort Ans. Nijdig draait ze zich om. Bram pakt het winkelwagentje met beide handen vast. Vrolijk duwt hij het langs de rekken van de supermarkt.

'Waar moet ik stoppen, papa?', vraagt hij. 'Je zegt het maar, hoor.'

'Op de hoek', antwoordt vader.

'Mogen we snoep?', vraagt Ans.

'Hm, wat zal ik zeggen?', plaagt vader.

'Ja, zeg ja!', gilt Bram en hij springt als een aapje op en neer.

Andere woorden voor 'zeggen' in dit verhaal

zeuren

antwoorden

roepen

plagen

morren

gillen

vragen

oefening 2

Zoek het op in de tekst.

Ans kan niet zo goed kiezen uit de snoepjes. Welke snoepjes vindt ze allemaal lekker?

gele banaanjes, kauwgum, lolly's

Papa koopt groenten. Welke groenten heeft hij zeker gekocht?

tomaten, wortelen, sla

Waar moet Bram van papa stoppen met de winkelkar?

op de hoek

oefening 3

Kun jij zeggen bij wie het past? Noteer in de juiste kolom.

draagt een rok – is de jongste – springt als een aapje op en neer – kiest de groenten – eet graag zwarte drop – eet graag gele banaantjes – maakt zich zorgen om zijn gewicht – trekt zijn jasje uit – wijst papa waar de kar staat – wil alleen op de weegschaal

papa	Ans	Bram
kiest de groenten	draagt een rok	is de jongste
maakt zich zorgen om zijn gewicht	eet graag gele banaantjes	springt als een aapje op en neer
trekt zijn jasje uit	wijst papa waar de kar staat	eet graag zwarte drop
		wil alleen op de weegschaal

oefening 4

Kun jij de zinnen aanvullen?

Bram mag met het karretje rijden, omdat hij nog zo klein is en straks de kar te vol zal zijn voor hem.

Ans is beschaamd, omdat papa zijn jas en schoenen begint uit te doen.

Papa doet zijn jasje uit, want zo hoopt hij minder te wegen.

Ans wijst naar de kar, zodat papa weet waar de kar staat.

tekstsoort In de supermarkt: verzonnen tekst,
verhaal

oefening 1

Luister goed naar het recept. Duid alle ingrediënten aan die je hoorde.

☒ 500 g tomaten	☐ 1 lepel hagelslag	☒ 1 snufje zout
☒ 2 lepels boter	☒ 1 snufje peper	☒ 1 bosje basilicum
☒ 1 bekertje crème fraîche	☒ 1 bekertje slagroom	☒ 1 ui
☒ 1 bosje peterselie	☒ 2 lepels bloem	☒ 1 l water
☒ 2 blokjes groentebouillon	☐ 3 lepels bruine suiker	☐ 3 walnoten

oefening 2

Luister goed. Geef drie nadelen van te veel suiker in je voeding.

- 1 *Het brengt ons lichaam in de war.*
- 2 *Het remt onze eetlust af.*
- 3 *Het maakt je dik.*

oefening 3

Maak je eigen gedicht. Draag het voor.

De koopman	mullekickers, jolawot.
Weet je wie ik in Amsterdam	't Zat niet eens verpakt in dozen,
pas geleden tegenkwam?	alles zo maar door elkaar!
Ouwe Japie van der Meulen	Wilde je er iets van kopen,
liep daar met een tas te zeulen	nou, dan zocht j' er zelf maar naar.
en daar zat van alles in:	Maar, zei Japie, je moet zeulen
riolanfers, zuvelingen,	dat je in de klo gar steunen,
toramillen, fioringen,	want ik ben een douze kriet!
odelozen, harakot,	Jammer, ik verstond hem niet. Jij?

naar Lea Verschoor, *Taptoe*, jaargang 56

oefening 1

Vul de ontbrekende woorden aan in de tekst.
Kies uit: in het begin, maar, terug, omdat, eerst.
Gebruik elk woord één keer.

Eerst passeren ze nog een plek die **Kassa** heet.

Aan de lopende band zit een zure vrouw.

Maar de vrolijkheid blijft niet duren.

Terug in het heksendorp is de **ontgoocheling** groot.

'Het bewijst dat geld niks is voor heksen', besluit Trezebelle.

Die voelde er al in het begin niet veel voor om naar de stad te gaan.

'Je bent jaloers!', blaast ze nijdig. 'Jaloers, omdat ik geld heb en jij niet.'

(uit *Heksenlach*, Guy Didelez, Afijn)

oefening 2

Markeer in de tekst van oefening 1 drie woorden of woordgroepen die je zeker moet kennen om de tekst te begrijpen.
Noteer ze hieronder en schrijf een korte verklaring.

bv.

• kassa = plaats waar je betaalt

• ontgoocheling = teleurgesteld zijn, iets anders of beters verwacht hebben

• jaloers = iemand iets benijden, afgunstig zijn

oefening 3

Schrijf twee zinnen. Gebruik het woord 'vervolgens'.

bv.

Was de tomaten. Snijd ze vervolgens in partjes.

oefening 4

Schrijf twee zinnen. Gebruik het woord 'echter'.

bv.

Simen wilde graag nog een ticket voor dat concert.

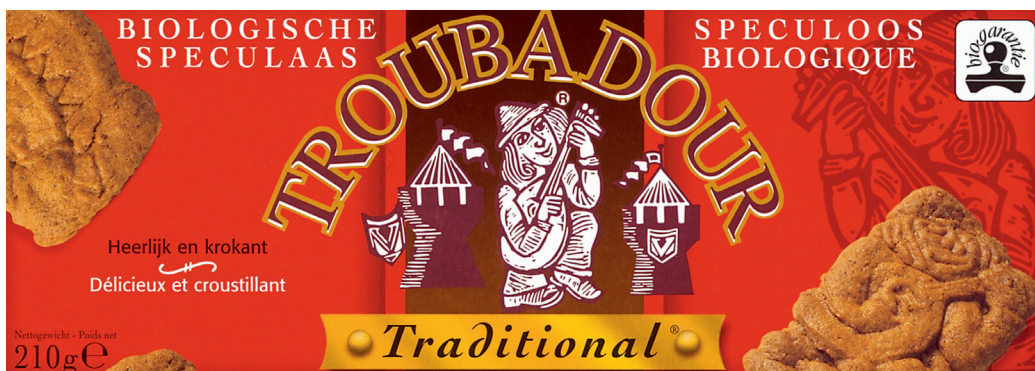
Het was echter onmiddellijk uitverkocht.

Raadpleeg je alfabeestje op pagina 60 en je woordenboek!

oefening 1

Etiketten bekijken

oefening 2

Etiketten beschrijven

1

2

oefening 3

Etiketten maken

oefening 1

Welk schuingedrukt woordje past het best in de zin?
Schrap de twee woorden die niet passen.

Fons De Rover schreef al vijf boeken *over* / ~~met~~ / ~~voor~~ dieren.

Hij won vorig jaar een reis ~~in~~ / *naar* / ~~op~~ Afrika.

Dit jaar brengt hij een bezoek *tussen* / ~~op~~ / *aan* een safaripark.

Daar moeten reizigers zich goed beschermen *langs* / *tegen* / ~~met~~ steekmuggen.

Op / *Naast* / ~~Onder~~ zijn jeep liggen heel wat kampeerspullen.

oefening 2

Vul het passende woordje aan in de zin. Gebruik elk woordje één keer. Kies uit: uit, door, aan, op, in, naar.

Sebastiaan stapt weer *in* bed.

Amalia past kleren *aan*.

Zij loopt *op* haar tenen *naar* hem toe.

Amalia danst *door* de kamer.

Daarna stapt zij de kamer weer *uit*.

oefening 3

bv.

Vul het ontbrekende woordje in.

Ik woon niet ver *van* een rivier.

Die stroomt dwars *door* ons dorp.

Je kunt *over* twee bruggen *naar* de overkant.
via

In het weekend kunnen fietsers dat ook *met* een veerbootje.

Het is heerlijk fietsen *langs* de rivier.

En als je geluk hebt, zie je een reiger *aan* de oever.
op

Raadpleeg je
alfabeestje op
pagina 61.

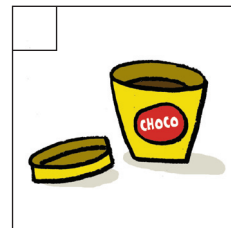
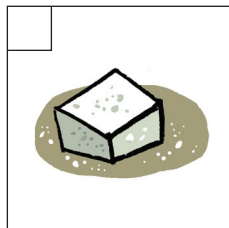
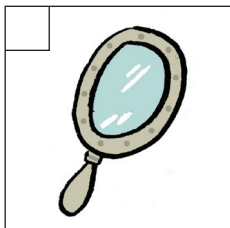
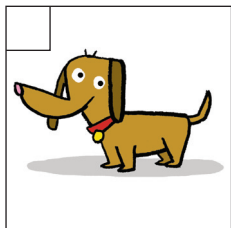
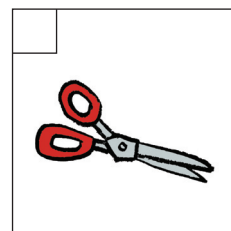
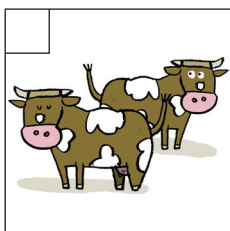
oefening 1

Welk gevoel geeft het lied je? Kruis aan.

- Het lied maakt me blij.
- Het lied maakt me triest.
- Het lied doet me niets.

oefening 2

Kruis aan wat voorkomt in het lied.

oefening 3

Welke titel geef je het lied? _____

oefening 4

Wat zeggen ze? Doe je het na?

oefening
1

Het verhaal van mijn jas

'Nee, dat kan echt niet meer,' zegt mama, 'die jas past je helemaal niet meer.'

Mama heeft gelijk. Ik ben opnieuw gegroeid en mijn lievelingsjas is veel te klein voor mij geworden.

Nochtans is deze blauwe, wollen jas niet versleten. Er mankeren alleen twee grote knopen.

De jas moet niet meer in de kast. Woensdagmiddag brengen mama en ik de jas naar de kringloopwinkel. Vaarwel, trouwe makker!

oefening 1

Rangschik de woorden alfabetisch.

boord, aarde, prent, brand, plaat, akker

1 aarde 4 brand
 2 akker 5 plaat
 3 boord 6 prent

oefening 2

Maak een ander woord met de letters van het woord.

peer reep glas slag
 pluis sluip strop sport
 egel geel, gele, lege hij praat hij raapt

oefening 3

Maak een keerwoord.

e n g e n negen j k a k a kajak

oefening 4

Maak een woord en zijn spiegelwoord.

letters	woord	spiegelwoord
n s e e	<u>snee</u>	<u>eens</u>
e g l r e	<u>leger</u>	<u>regel</u>

oefening 5

Vul in met b of p / met vr of wr.

De sloep p ligt bij e b op het natte zand.
 Dat is niet eerlijk! Dat wraagt om wraak.

oefening 6

Verbind.

klinkt als s • coiffeur
 klinkt als k • cel
 • cirkel
 • camping

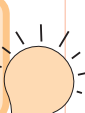
oefening 7

Vul de zin aan met een rijmwoord. Het rijmt op de aangeduide klank.

Op de zolder van ons huis speelt een dikke muis.
 Door dik en dun.
 Er zit een koek in zijn broek.
 Wie weet waar Wendy woont?

Raadpleeg je alfa-beestje van pagina 46 tot 49.

bv.

oefening 1

Lees de teksten. Kun jij het schema aanvullen?

Wie is de schrijver van de tekst?	Voor wie schreef de schrijver de tekst?	Waarom schreef de schrijver de tekst? (bedoeling)	Tekstsoort
 <p>© www.tomcartoon.be, verschenen in <i>Clickx Magazine</i></p>			
<p>Leuvense senioren vinden geen plaats meer om te feesten</p> <p>De Leuvense senioren vinden geen geschikte plaats meer voor activiteiten voor grote groepen. Verenigingen die iets willen organiseren voor een grote groep hebben het moeilijk om in Leuven een geschikte locatie te vinden. Met het renovatieproject op de Kop van Kessel-Lo verdwijnt ook zaal Het Bad.</p> <p>‘Waar kunnen we nog feesten organiseren? Een privézaal is veel te duur’, zegt Jerome Verhoelst, voorzitter van de Leuvense seniorenraad.</p> <p>(uit <i>De Standaard</i> 29/11/2006)</p>			

Ik zucht heel diep. Ik stop de oortjes van mijn walkman in mijn oren. Zo hoor ik het brommen van de auto niet meer. Ik pak een strip. Om toch iets te doen. Maar ik zie de tekeningen niet. Ik denk aan oma en opa. Opa is aan een kant lam. Als je lam bent, kun je niet bewegen. Dat heeft mama me uitgelegd. Zal ik kunnen zien dat opa lam is? En hoe voelt dat, lam zijn?

(naar Opa zwijgt, Katrien Vandewoude, Clavis)

Wie is de schrijver van de tekst?	Voor wie schreef de schrijver de tekst?	Waarom schreef de schrijver de tekst? (bedoeling)	Tekstsoort
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Wie is de schrijver van de tekst?	Voor wie schreef de schrijver de tekst?	Waarom schreef de schrijver de tekst? (bedoeling)	Tekstsoort
	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>
<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

Wat is een beroerte?

Een beroerte is voor de hersenen wat een hartinfarct is voor het hart. De medische benaming voor een beroerte is Cerebro Vasculair Accident, meestal afgekort met CVA. Letterlijk betekent dat 'ongeluk in de bloedvaten van de hersenen'.

(uit een brochure in de wachtkamer in het ziekenhuis)

	Wie is de schrijver van de tekst?	Voor wie schreef de schrijver de tekst?	Waarom schreef de schrijver de tekst? (bedoeling)	Tekstsoort
<p>Vrijwilligers gezocht</p> <p>Vrijwilligers zijn mensen zoals jij en ik die vinden dat zich dienstbaar maken voor anderen belangrijk is in hun bestaan.</p> <p>Ga jij die uitdaging aan?</p> <p>We zoeken vrijwilligers om actief mee te werken op Seniorama in de cafetaria.</p> <ul style="list-style-type: none"> - een halve dag per week mensen bedienen van een drankje - de keuken en de cafetaria netjes houden <p><u>Contactpersoon:</u> Hilde Dejonghe Boekenstraat 35 3000 Leuven</p> <p>(www.seniorama.be - organisatie voor senioren in de buurt van Leuven)</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

Wie is de schrijver van de tekst?	Voor wie schreef de schrijver de tekst?	Waarom schreef de schrijver de tekst? (bedoeling)	Tekstsoort
<p>WAFELS OP GROOTMOEDERS WIJZE</p> <p>DIT HEB JE NODIG:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 600 g zelfrijzende bloem - 400 g suiker - 400 g boter - 8 eieren - 4 zakjes vanillesuiker <p>Laat het wafelijzer goed warm worden. Meng de bloem, de suiker, de boter, de eieren en de vanillesuiker goed door elkaar tot je een glad deeg hebt. Beboter het wafelijzer en bak de wafels, als het ijzer goed heet is.</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>

oefening 1 w

Spplits de woorden met een schuin streepje.

omvallen verloren tafellaken versterken telefoontoestel

oefening 2 w

Vul elk hokje in het schema aan met twee voorbeelden.
Kies ze uit deze zinnen.

Leentje speelt in een houten boomhut.

De strakke wind waait door de bomen.

Hun groene vlag wappert hoog boven het ijzeren hek.

Je ziet ze van op het Wapenplein!

bv.

lidwoord	zelfstandig naamwoord		werkwoord	bijvoeglijk naamwoord	
	gewoon	eigenaam		gewoon	stoffelijk
een	boomhut	Leentje	speelt	strakke	houten
de	wind	Wapenplein	waait	groene	ijzeren

oefening 3 w

Maak er een verkleinwoord van.

fles flesje traan traantje
 darm darmpje knol knolletje
 paling palinkje auto autootje

oefening 4 w

Maak met deze woorden twee samenstellingen.

brand kapitein leuning rover ladder zee

brand + ladder + leuning = brandladderleuning
 zee + rover + kapitein = zeeroverkapitein

oefening 5 w

Raadpleeg je alfabeestje van pagina 50 tot 61.

bv.

ver springen vergeet achtig
 be kijken spaar zaam

oefening 6 w

Naar wie of wat verwijzen de vetgedrukte woorden?

Jim Jansens en Tania Peeters zijn lid van de natuurvereniging De Boomklever.

Zij verzorgen zieke en gewonde vogels.

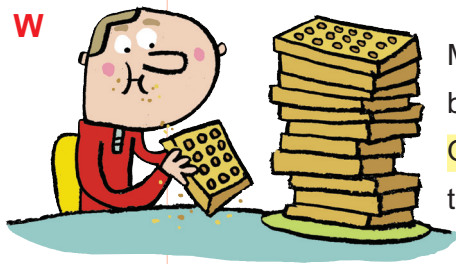
In **hun** opvangcentrum kunnen **die** weer op krachten komen.

Vind **je** dat geen prachtig initiatief?

Zij = Jim Jansens en Tania Peeters hun = van de natuurvereniging
 die = zieke en gewonde vogels je = de lezer (buiten de tekst)

oefening 7 w

Markeer de woorden die helpen om de tekst beter te begrijpen.

Marek bakt Brusselse wafels. **Eerst** maakt hij deeg van bloem, water, eieren **en** boter. **Daarna** verhit hij het bakijzer. **Omdat** Wouter een veelvraat is, bakt hij straks een hele toren van dat lekkere gebak.

oefening 8 w

Vul de zinnen aan.

Kies uit: van, onder, tijdens, tussen, op, in, langs.

Gebruik je woordenboek!

Tijdens de schilderles viel mijn penseel op het hoofd van Theo.
In de kast lag het boek onder een stapel tijdschriften.
Op op

Geef het tegengestelde woord.

groot klein donker licht
 zwijgen praten Ik ben voor. Ik ben tegen.

oefening 2 BW

Verbind de woorden die (ongeveer) hetzelfde betekenen.

grot	•	fles
boei	•	baken
baan	•	fietspad
wazig	•	weg
sloom	•	snel
vaat	•	troebel
kuchen	•	lamp
		spelonk
		hoesten
		afwas
		helder
		loei
		suf
		schreien

oefening 3 BW

Vul aan met deze woorden. Gebruik ze tweemaal.
Kies uit: dichter, spoor, wild, koppel.

Ik koppel die twee wagonnetjes aan elkaar.

In dat nest woont een koppel pimpelmezen.

De jager volgt het spoor van een everzwijn.

Het spoor van de tram wordt uitgebroken.

In de Ardense bossen leeft nog heel wat wild.

De kinderen dansten wild heen en weer.

Ik woon dichter bij Els dan bij Fred.

De dichter houdt van mooie rijmwoorden.

oefening 4 BW

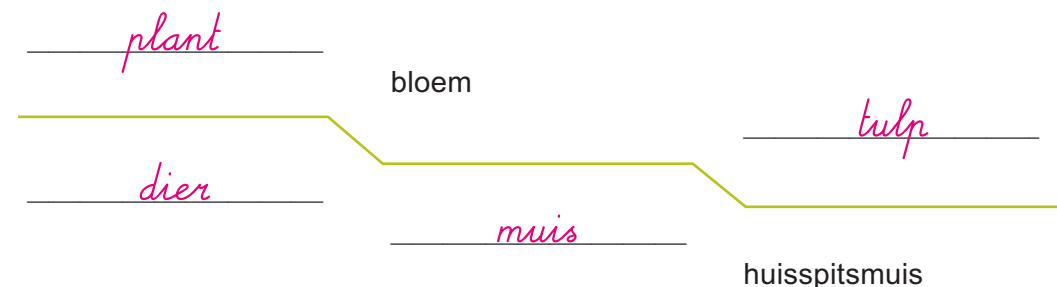
Vul het schema aan.

<u>vaartuig</u>	boom	<u>hond</u>
kajak	<u>els</u>	poedel
kano	<u>eik</u>	labrador
zeilschip	<u>beuk</u>	<u>husky</u>

bv.

oefening 5 BW

Vervolledig de woordtrap. Kies uit: tulp, muis, dier, plant.

En nu jij!

meubel ————— kast ————— kleerkast

bv.

oefening 1

Raadpleeg je alfabeestje van pagina 62 tot 73.

Lees de zinnen aandachtig!

- Verdeel de zinnen in zinsdelen.
- Kleur in elke zin het onderwerp **groen** en wat er over het onderwerp wordt gezegd **blauw**.
- Onderstreep de persoonsvorm dubbel.

Tijdens de vakantie kregen in veel steden de daklozen een tentje.

Daklozen zijn vaak ziek.

Sinds vorige week kookt onze school voor hen elke lesdag een lekkere, warme soep.

Wij worden later hulpverleners!

oefening 2

Schrijf de persoonsvorm. De infinitievorm staat voor de zin.

- lopen De speelvogels lopen door het mulle zand.
- lopen An Zagers loopt door het mulle zand.
- lopen Vorige week liep An Zagers door het mulle zand.
- vertellen In het park vertelt een kabouter een lang verhaal.
- vertellen In het park vertellen drie kabouters een lang verhaal.
- vertellen Gisteren vertelden drie kabouters een lang verhaal.
- tikken Ik tik het verhaal in met de computer.
- tikken Lars en Sila tikken het verhaal in met de computer.
- tikken Wie tikte gisteren het verhaal in met de computer?

oefening 3

Kruis aan in het juiste vakje.

	een werkwoord zegt wat het onderwerp doet of overkomt	een zelfstandig naamwoord zegt wie of wat het onderwerp is of een bijvoeglijk naamwoord zegt hoe het onderwerp is
De natuurbeschermers werken in het natuurgebied.	X	
In het voorjaar bloeien vele prachtige bloemen.	X	
De leeuwerik is een mooie zangvogel.		X
Hij zingt weer boven de weiden en akkers.	X	
De natuur wordt weer prachtig.		X

oefening 4

bv.

De storm vernielde het dak.

De zware storm vernielde het oude dak.

Marec wandelt 's avonds langs de oever van de rivier.

De broer van Marec wandelt 's avonds langs de oever van de brede rivier.

In dat boek staat een verhaal met tekeningen.

In dat nieuwe boek staat een spannend verhaal met heel mooie tekeningen.

oefening 5

Schrap de zinsdelen die niet strikt noodzakelijk zijn voor de boodschap in de zin.

De vissers / varen / ~~elke avond~~ / naar de Franse kust.

Hun netten / barsten / ~~van het zeewier en de vis~~.

De vishandelaar / koopt / ~~'s morgens vroeg~~ / verse garnalen en vis / ~~in de vismijn~~.

~~In de winkel~~ / geeft / de verkoopster / een zak mosselen / aan de kok.

oefening 6

Kruis aan.

Deze zin staat in	de tegenwoordige tijd (t.t.)	de verleden tijd (v.t.)
De torenvalk hangt boven wegen en hagen te loeren naar muizen.	X	
Tientallen jaren geleden was die roofvogel bijna verdwenen.		X
Op de velden en akkers werd soms gevaarlijk gif gestrooid.		X
Jagers knalden het diertje meedogenloos neer.		X
Nu zijn die sierlijke vogels beschermd.	X	
Veel jagers en landbouwers zorgen nu ook beter voor de natuur.	X	

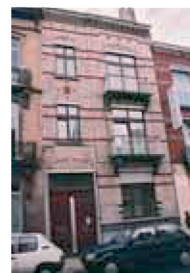
Ik draag mijn steentje bij.

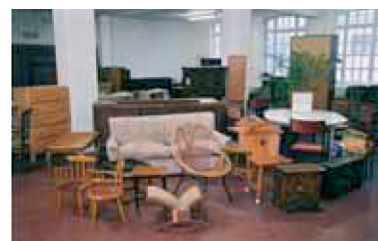
	<p>ADRES Spullenhulp Amerikaansestraat 101 1050 Brussel</p>	<p>WEBSITE http://www.petitsriens.be/onthaal.htm</p>
		<p>TEL. 02 537 30 26</p>

Spullenhulp

Spullenhulp helpt mensen die in materiële nood verkeren. Dat zijn daklozen, maar ook gezinnen en alleenstaanden in moeilijkheden. Ze begeleiden en ondersteunen hen en zorgen voor een opleiding. Zo proberen ze hen er bovenop te helpen, zodat ze opnieuw een plaats krijgen in de samenleving.

De belangrijkste activiteit van Spullenhulp is verzamelen, sorteren en herstellen van kleding, meubelen en diverse voorwerpen met als doel die opnieuw te gebruiken. Ze doen dat door huis-aan-huisophalingen en ophalingen in scholen. Ze hebben ook vaste containers en opslagplaatsen.

- 1 Markeer de titel van de tekst in het geel.
- 2 Markeer de tussentitels van de tekst in het rood.
- 3 Markeer de eerste zin na elke tussentitel in het groen.

thema van de tekst: organisaties die mensen helpen.

tekst 1

thema	<u>Spullenhulp</u>
hoofdgedachte	<u>Spullenhulp helpt mensen die in materiële nood verkeren.</u>

de voornaamste taken

- 1 begeleiden, ondersteunen en opleiden van daklozen en mensen in moeilijkheden.
- 2 spullen verzamelen en sorteren en kleding, meubelen en voorwerpen herstellen om opnieuw te gebruiken.

ADRES

Jeugd Rode Kruis
Vleurgatsesteenweg 98
1050 Brussel

WEBSITE

<http://www.kidkruis.be>

TEL.

02 344 19 18

Het Rode Kruis

Het Rode Kruis heeft 300 afdelingen in Vlaanderen.

De vereniging bestaat volledig uit vrijwilligers die heel dicht bij de bevolking staan. Zo worden sociale noden gemakkelijk opgespoord.

De voornaamste taken van het Rode Kruis zijn:

- mensen in ramp- en noodsituaties helpen;
- preventieve hulp bieden op plaatsen waar een grote kans op ongevallen bestaat;
- cursussen EHBO geven en lesgeven over hoe je ongevallen kunt voorkomen (de meeste ongevallen gebeuren immers thuis);
- bloed inzamelen.

Jongeren kunnen bij het Rode Kruis terecht voor:

- eerstehulpbrevetten voor jongeren tussen 10 en 16 jaar;
- eerstehulpinitiaties voor jongeren tussen 10 en 15 jaar;
- eerstehulpinitiaties voor jeugdleiders.

tekst 2

thema

Het Rode Kruis

hoofdgedachte

De vereniging bestaat uit vrijwilligers die heel dicht bij de bevolking staan.

de voornaamste taken

1 *mensen in noodsituaties helpen*2 *preventieve hulp bieden op plaatsen met gevaar*3 *cursussen E.H.B.O*4 *bloed inzamelen*

speciaal voor jongeren

1 *eerstehulpbrevetten 10-16 jaar*2 *eerstehulpinitiaties 10-15 jaar*3 *eerstehulpinitiaties voor jeugdleiders*

ADRES
 Koepel van Vlaamse Kringloopcentra vzw
 Junostraat 30
 2600 Berchem

WEBSITE
www.kringloop.net

TEL.
 03 281 03 30

De kringloopwinkel

De kringloopwinkel is een vzw of een vereniging zonder winstgevend doel. Er zijn in Vlaanderen zo'n 90 kringloopwinkels.

Een kringloopwinkel verzamelt, sorteert en herstelt afgedankte maar herbruikbare goederen om ze nadien in de winkel te koop aan te bieden. Je vindt er boeken, meubels, elektrische apparaten, kleding, speelgoed, fietsen ...

Deze kringloopwinkels hebben verschillende doelstellingen. Zo zorgen ze voor werkgelegenheid. In de kringloopwinkels is er werk voor chauffeurs, magazijniers, winkeliers ...

Bovendien verkopen ze nog bruikbare goederen aan een heel voordelige prijs. Zo kunnen mensen met een lager inkomen zich ook leuke spulletjes aanschaffen.

Ook het milieu doet een goede zaak. Door afgedankte voorwerpen een tweede kans te geven, verhinderen de kringloopwinkels dat de afvalberg nog groter wordt. Er moeten ook minder nieuwe producten gemaakt worden. Dat betekent minder verspilling van energie en grondstoffen.

tekst 3

thema

De kringloopwinkel

hoofdgedachte

Een kringloopwinkel verzamelt, sorteert en herstelt afgedankte maar herbruikbare goederen om ze nadien in de winkel te koop aan te bieden.

de voornaamste taken

1 zorgen voor werkgelegenheid2 nog bruikbare goederen aan voordelige prijzen verkopen3 verhinderen dat de afvalberg te veel groeit

De titel en de tussentitels van een tekst geven vaak **het thema** van de tekst aan. In de eerste zin van een stuk tekst staat vaak **de hoofdgedachte** van de tekst. **De belangrijke woorden** duiden andere belangrijke informatie aan.

tekstsoort *Ik draag mijn steentje bij:* zakelijke tekst,
tekst om te leren

oefening 1 K

Rangschik de woorden alfabetisch.

A zaag stad paard zwaluw

1 paard 3 zaag
2 stad 4 zwaluw

B glas gras gom groot

1 glas 3 gras
2 gom 4 groot

oefening 2 K

Spelen met letters

A Maak een woord met deze klinkers, medeklinkers en tweeklanken.

eeu s p r w spreeuw
oe d h hoed
d a s t stad

B Maak een ander woord met de letters.

lor rol
tak kat
koster stoker, orkest

oefening 3 K

Keerwoorden en spiegelwoorden

A Maak een keerwoord.

aa k k kaak
p p o pop
r k k e r e rekker

B Maak een woord en zijn spiegelwoord.

	woord	spiegelwoord
aa p r	<u>raap</u>	<u>paar</u>
p a t r	<u>trap</u>	<u>part</u>
g l e r e	<u>leger</u>	<u>regel</u>

oefening 4 K

Klanken en letters

A Vul aan met

b of **p** / **d** of **t**

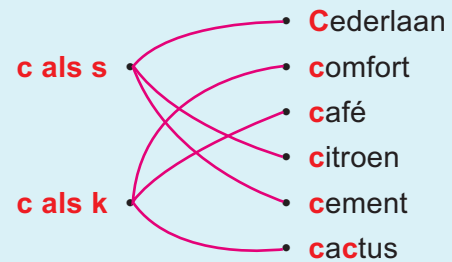
Je mag dat t geld niet in een keer opdoen.

Dat is een oud boek ui t de bie b.

vr of **wr**

Die man heeft een wrat op zijn neus.
Iedereen verkiest de vrede boven een wrede oorlog.

B Verbind: c klinkt als ... in ...

oefening 5 K

Zoek een passend rijmwoord.

A

stoet roet, hoed, goed ...
trap trede, trage, tram ...
rood brood, dood, nood ...

B

In dit **bos** woont een flinke vos.
Bolus bakt het beste brood.
Een **haas** lust zelden kaas.

bv.

oefening 1 w

Splitsen

A Splits met een schuine streep.

boe|ken kabe|baan
ver|liezen nale|zen

B Maak twee woorden met de woordstukken.

to sleu valk tel ren gat
torenwolk sleutelgat

oefening 2 w

Zelfstandige naamwoorden en eigennamen

A Onderstreep de zelfstandige naamwoorden een keer. Markeer de lidwoorden.

In Hasselt wonen veel jonge mensen.
Henk houdt van de natuur.
Een das speelt op de heide.

B Onderstreep de eigennamen twee keer.

Tongeren is een oude stad.
Samira woont in de Steenstraat.
De planeet Venus kun je goed waarnemen.

oefening 3 w

Bijvoeglijke naamwoorden en werkwoorden

A Kleur de werkwoorden **oranje** en omring de bijvoeglijke naamwoorden.

De hete vloer **kraakt** door de hitte.
De grote toren **is omvergevallen**.
In de oude boomhut **woont** nu een specht.

B Vul een passend stoffelijk bijvoeglijk naamwoord in.

bv.
Vannacht slaap ik in een houten boomhut.
De stenen vloer was behoorlijk glad.
Joke draagt een wollen trui.

oefening 4 w

bv.

Vul aan met woorden in en bovenaan de kolom.

A

<u>woning</u>	voertuig
villa	<u>auto</u>
bungalow	<u>bus</u>
hut	<u>fiets</u>

B

gebak
taart
bananentaart

oefening 5 w

Naar welk woord verwijst het vetgedrukte woord? Vul aan.

A

Drees en Lieve zwemmen in de zee.
Daar zien zij plots wel duizend kwallen.
Daar = in de zee
zij = Drees en Lieve

B

In het beukenbos leven eekhoortjes.
Daar vinden ze eten in overvloed.
Daar = in het beukenbos
ze = eekhoortjes

oefening 6 w

Geef het verkleinwoord.

A

drank drankje
wafel wafeltje
droom droompje

B Let op de spellingafspraken!

bron bronnetje
opa opaatje
koning koninkje

oefening 7 w

Samenstellingen en afleidingen

A Maak drie samenstellingen.

storm / slaap / wind / bos /
kamer / kabouter

stormwind
slaapkamer
boskabouter

B Maak met het grondwoord en een voor- of
achtervoegsel een nieuw woord.

sparen / be / ver / spaar /
kopen / zaam

besparen
verkopen
spaarzaam

oefening 8 w

Zelfstandige naamwoorden

A Geef het meervoud.

droom dromen
boterham boterhammen
voetpad voetpaden
kikker kikkers

B Kruis aan in het juiste vakje.

	mannelijk	vrouwelijk	onzijdig
paard			X
fiets	X	(X)	
tafel	(X)	X	
huis			X

oefening 9 w

Synoniemen en tegenstellingen

A Verbind de woorden die (ongeveer)
hetzelfde betekenen.

mooi • duister
verdriet • vertelling
verhaal • fraai
• lied
• leed

B Verbind de woorden die het
tegengestelde betekenen.

alleen • samen
aardig • enkel
vrijlaten • gemeen
optellen • delen
• arresteren
• aftrekken

oefening 10 w

Woorden met meer dan één betekenis

A Verbind de woorden met hun juiste
betekenis.

houdt een winterslaap • noot
kun je opeten • pad
staat op een muziekblad •
om op te wandelen •

B Vul de zinnen aan. Kies uit: bloem, mist.

Moe koopt bloem om brood te
bakken.

Broertje mist twee tanden.

Die bloem pronkt in een vaas.

Wij zien niets door de mist.

oefening 11 w

Woorden die je een tekst helpen begrijpen.

A Omkring de kleine woorden die je de tekst laten begrijpen.

Omdat Jeroen moe was, bleef hij in bed. Maar ma had andere plannen. Jeroen moest eerst vlug opstaan om daarna naar de slager te gaan. Bovendien wacht er nog huiswerk. Kortom, niet luieren vandaag.

B Omkring de belangrijke woorden in de tekst.

Sommige leeuwen snauwen naar elkaar. Ze eten grote brokken rauw vlees. Met scherpe klauwen scheuren ze dat aan stukken. Als leeuwen eten, gaan de oppassers niet in de kooi.

oefening 12 w

Vul aan met het passende woordje van waar, wanneer, waarheen ...

A Kies uit: op, naar, tegen, in.

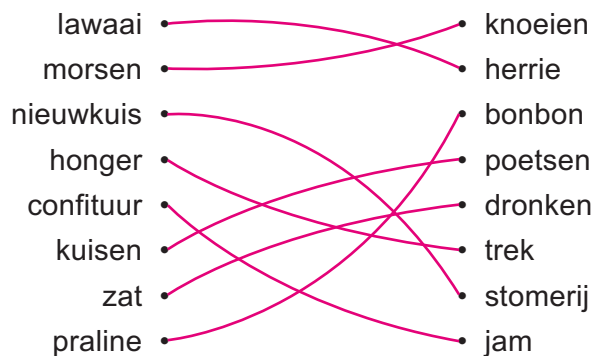
We vliegen naar Kenia.
Daar gaan we op safari.
In mijn reistas zitten al mijn spullen.
Ik heb zelf mee tegen insectenbeten.

B

Ik slaap graag in een tent.
Door wilde dieren mag je de jeep niet verlaten.
Soms mag je op het dak om mooie foto's te maken.

oefening 13 w

Verbind het Vlaamse woord met het passende (Noord-)Nederlandse woord.

oefening 14 w

Tegenwoordige tijd of verleden tijd

A Kruis aan of de zin in de tegenwoordige of in de verleden tijd staat.

	t.t.	v.t.
Lesley duikt van de hoge springplank in het bad.	X	
Kleine Jo was bang van het water.		X
Tom wordt zwemkampioen.	X	
Elke kon vorig jaar al honderd meter zwemmen.		X

B Herschrijf de zinnen. Zinnen in de tegenwoordige tijd schrijf je in de verleden tijd en omgekeerd.

Ik sprong van de kant in het water.
Ik spring van de kant in het water.

Robbe zwemt over het Kanaal.
Robbe zwom over het Kanaal

oefening 1 z

Zinsdelen

A Verdeel de zin in zinsdelen. Kleur het onderwerp **groen** en wat er over het onderwerp wordt gezegd **blauw**.
Onderstreep de persoonsvorm dubbel.

Volgende maand reizen wij naar Italië.

Papa heeft daar een mooi huisje gehuurd in de bergen.

In de tuin ligt een groot zwembad.

B Deze zinnen zijn onvolledig. Voeg zinsdelen bij en voer dan dezelfde opdracht uit als in 1 z A. *bv.*

Tijgers leven vaak alleen.

Wij kochten een huis in Gent.

oefening 2 z

Kruis aan. Welke boodschap is het?

	mededeling	vraag	bevel	uitroep
De melk staat in de koelkast.	X			
Waarom krijgen we zo veel huiswerk?		X		
Stop die onzin!			X	X

	m	v	b	u
Wat een rare snuiter!				X
Ga weg van die deur!			X	X
Welke weg nemen we?		X		

oefening 3 z

Onderwerp en persoonsvorm hangen samen.

A Schrijf het onderwerp in het meervoud.
Pas de persoonsvorm aan.

Hij kiest een nieuw leesboek.
Zij kiezen een nieuw leesboek.
Boven de snelweg zweeft een torenvalk.
Boven de snelweg zweven torenvalken.

B Pas de persoonsvorm aan.

Ik drink elke dag een glas melk.
Wij drinken elke dag een glas melk.
Zora drinkt elke dag een glas melk.
Drink jij ook elke dag een glas melk?

oefening 4 z

Wat wordt er over het onderwerp gezegd?

A Kruis aan of een werkwoord (ww) of een naamwoord (nw) iets zegt over het onderwerp van de zin.

	ww	nw
Doris wordt volgend jaar onderwijzeres.		X
Het paard springt gezwind over de haag.	X	
Dat boek is spannend.		X
Dat boek heb ik graag gelezen.	X	

B Maak een zin waarin een werkwoord iets zegt over het onderwerp en een zin waarin een naamwoord iets zegt over het onderwerp. *bv.*

- Ishtar zingt een leuk lied.
- Levi wordt straks timmerman.

oefening 5 z

bv.

Woordgroepen

A Vervang het onderwerp door een woordgroep. Pas eventueel de persoonsvorm aan.

Micha woont in Oostenrijk.

Micha en Lieve wonen in Oostenrijk.

In de bergen staat een sneeuwhut.

In de bergen staat de sneeuwhut van Olaf.

B Kleur het werkwoord of de werkwoordgroep blauw.

In natuurgebieden / **leven** / paarden / in het wild.

Zij / **kunnen** / er / naar hartenlust / **grazen**.

Die dieren / **worden** / vaak / **gefotografeerd** / door de bezoekers.

oefening 6 z

Zinnen afbreken en zinnen uitbouwen met zinsdelen

A Schrap de zinsdelen die niet strikt noodzakelijk zijn om de zin te begrijpen.

Nico / fietst / ~~elke dag~~ / naar zijn werk.

~~Bij stormweer~~ / neemt / hij / de trein.

De jongens / speelden / voetbal / ~~op kunstgras~~.

De spits / maakte / ~~met een omhaal~~ / een doelpunt.

B Vul aan met twee zinsdelen. Kleur het zinsdeel dat noodzakelijk is voor de boodschap blauw. Kleur het zinsdeel dat bijkomende informatie geeft maar niet noodzakelijk is voor de boodschap oranje.

bv. Sylvie plukt **appelen in de boomgaard**.

De verpleegsters helpen **elke dag zieke mensen**.

oefening 7 z

Zoek de persoonsvorm in de zinnen en vul aan.

A Thomas loopt snel naar het sportveld.

B Opa verbrandt zijn vingers aan het houtvuur.

de persoonsvorm	de stam	de infinitiefvorm
<i>loopt</i>	<i>loop</i>	<i>lopen</i>
<i>verbrandt</i>	<i>verbrand</i>	<i>verbranden</i>

oefening 8 z

Vul de ontbrekende leestekens aan.

A
Wanneer begint de vakantie?
Dat duurt niet meer zo lang.
Hoera!

B
Daar gaan we veel doen: fietsen?
zwemmen en lezen.
Sanne, waar is dat boek?

Mijn overzicht

De opdrachten die ik goed heb uitgevoerd, kleur ik **groen**.

De opdrachten die niet helemaal goed waren, kleur ik **rood**.

Klanken en letters

1KA	2KA	3KA	4KA	5KA
1KB	2KB	3KB	4KB	5KB

Woorden

1WA	2WA	3WA	4WA	5WA	6WA	7WA	8WA	9WA	10WA	11WA	12WA	13W	14WA
1WB	2WB	3WB	4WB	5WB	6WB	7WB	8WB	9WB	10WB	11WB	12WB		14WB

Zinnen

1ZA	2ZA	3ZA	4ZA	5ZA	6ZA	7ZA	8ZA
1ZB	2ZB	3ZB	4ZB	5ZB	6ZB	7ZB	8ZB

Tekst/boodschap kopieerblad

1TA
1TB

Onze laatste Kameleonkrant gaat over zomerse uitstapjes.
 Ga samen met de kinderen uit je groepje aan de slag.
 Stippel een daguitstapje uit.
 Let op. Je kunt wel niet van de ene kant naar de andere kant van het land
 rijden op dezelfde dag.

oefening 1

Onze favoriete uitstap

Wat willen jullie bezoeken? Waar willen jullie naartoe? Wat verwachten jullie?
 Beschrijf jullie dag.

Wat kost jullie daguitstap per persoon?

oefening 2

Favoriete uitstap met een budget van € 10 per persoon

Stel dat je maximaal € 10 mag uitgeven. Waar zouden jullie dan het liefst
 naartoe gaan?

Wat kost dat dan per persoon? _____

oefening 3

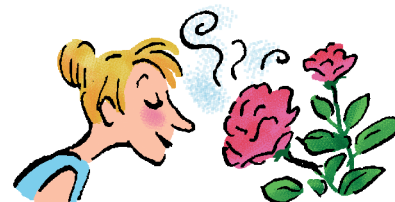
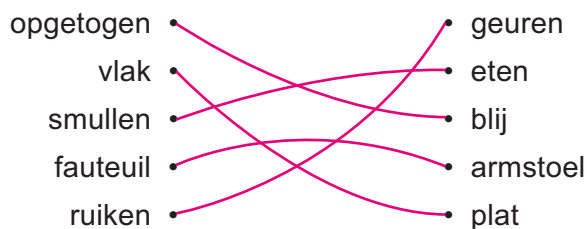
Welke uitstap zouden jullie aan de juf of meester geven?

We sturen juf of meester naar _____.

Waarom geven jullie juf of meester die uitstap?

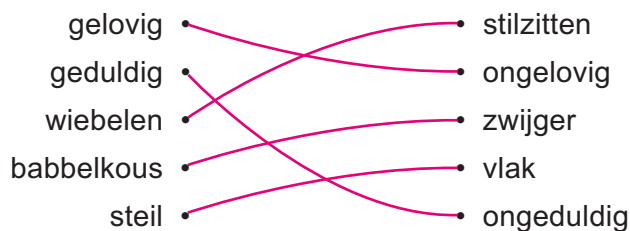
oefening 1

Verbind de woorden die (ongeveer) hetzelfde betekenen.

oefening 2

Verbind de woorden die het tegengestelde betekenen.

oefening 3

Vul de zin aan met een passend woord uit de woordenlijst.

Waarover is Tobias zo ongerust? Hij kent echt geen rust deze week.

Dat is echt een flauw resultaat. Daar ben ik ontgoocheld over.

Die mountainbike staat afgeprijsd. Die kun je nu voordelig kopen.

Op dat bericht wachten we nu al dagenlang.

Piet kan weer niet wachten. Hij is een ongeduldig baasje.

oefening 4

Vervolledig de zin met een zelfstandig naamwoord uit de woordenlijst.

Wie lust heeft om heel veel te eten, heeft een reuzenhonger.

Mijn haar laat ik knippen bij de kapper.

Dat hebben we verkeerd begrepen. Het is een misverstand.

Pa volgt nu een cursus natuurgids.

De opa van Joris is magazijnier in het warehouse. Hij zorgt dat alles steeds op orde staat.

oefening 5

Vul aan met het passende werkwoord in de juiste vorm.

lekker ruiken	Dat _____ <i>geurt</i> _____ fantastisch!
bedenken	Mijn opa _____ <i>verzint</i> _____ zelf grapjes.
fijnmaken	Papa _____ <i>raspt</i> _____ de verse wortels.
vallen	Mijn broer en ik _____ <i>tuimelen</i> _____ uit het stapelbed.
iemand lastigvallen	Je moet me zo niet _____ <i>plagen</i> _____!

oefening 6

Kruis de juiste betekenis aan.

<i>iemand van kop tot teen bekijken</i>	☒ iemand helemaal bekijken	☐ iemand een jas kopen	☐ meten hoe groot iemand is	<i>Dat is niet te pruimen.</i>	☐ Dat zijn geen pruimen.	☒ Dat is niet lekker.	☐ Dat is niet gezond.
<i>Achter de wolken schijnt de zon.</i>	☐ droevig zijn, omdat de zon zich verstopt	☐ De zon schijnt altijd, ook boven de wolken.	☒ Na een verdrietige periode wordt alles weer beter.	<i>zo fier als een pauw zijn</i>	☐ zich als een vogel gedragen	☒ heel trots zijn	☐ zich belachelijk maken

oefening 7

bv.

Maak zinnen met woorden uit de woordenlijst.

Kies een woord uit het **groene vak** en maak er een goede zin mee.

Na die zware bergwandeling voelde ik me lam.

Kies een woord uit het **blauwe vak** en maak er een goede zin mee.

Kyara eet graag drop en lolly's.

Kies een woord uit het **oranje vak** en maak er een goede zin mee.

Dat boek werd vertaald in heel veel talen.

Kies een woord uit het **groene, blauwe en oranje vak** en gebruik ze in één zin.

De waelwater zat ongeduldig te wiebelen.

Kies een uitdrukking of zegswijze uit het **gele vak** en gebruik die in een zin.

Na een drukke week kunnen we even op adem komen.